

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio, 44103. Telephone: 431-6344

XLIX

Vasaris — February 14, 1964

19 Nr.

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

'MAŽIEMS' KARAMS
ISILIEPSNOJANT

NE TIK PIETRYČIŲ AZIJA, BET IR DIDELĖ DALIS AFRIKOS YRA KARO STOVYJE, KURIO TIKSLAS IR PRIEMONĖS YRA SUNKIAI VARIČIŲ SUPRANTAMI, BET KURIAIS LABAI SUMANIAI NAUDOJASI KOMUNISTAI.

Vytautas Meškauskas

Labai būdingas mūsų laikams atsitikimas įvyko neseniai Konge. Ten vienas laukinis paleido strėlę į Jungtinių Tautų helikopterį ir tas buvo... priverstas nusileisti. Strėlė prakirtusi alyvos vamzdelį. Visame pasaulyje vyks ta kažkas panašaus. Tuo metu, kai didieji galiūnai JAV ir Sovietų Sąjunga, kurie praktiškai galėtų sunaikinti kiekvieną pasaulio kraštą, laikosi vaizdžiai tariant, susiėmę už rankų, daugelyje pasaulio vietų išliepsnoja maži karai (brushfire wars), kur dažnai tokia menka ir primityvi priemonė, kaip strėlė, nulemia krašto likimą.

Kariaujama ne tik Vietname, kur dabar komunistai paskelbė 7 dienų paliaubas Naujiems Metams atšvęsti, Borneo, kur Indonezijos prezidentas sutiko sudaryti paliaubas su naujai įsistigusia Malajų respublika, tačiau iki šiol nesutiko atšaukti savo partizanų, eilėje Afrikos respublikų net ir pačioje Europoje -- Kipro saloje.

Kipre Graikija ir Turkija savo tautiečiams patiekė tiek ginklų, kad tie gali visai rimtai susikauti. Turint galvoje abiejų kraštų istoriją (po pirmojo pasaulinio karo Turkija išvarė per 1,5 milijonų graikų, o iš Graikijos išvyko per 300,000 turkų), atrodo kad vienintelis sprendimas būtų tą salą padalinti į dvi

dalis, nes sunku numatyti kokią galimybę, kad abi tautos galėtų sugyventi taikiai vienoje vietoje. Dar neseniai Kipre buvo 106 miesteliai, kur turkai ir graikai gyveno kartu, tačiau atsiradus ginklams prasidėjo kivičiai. Šiandien tėra vos 23 miesteliai (ar greičiau dideli kaimai), kur turkai ir graikai dar gyvena kartu. Turkai dabar telkiasi pačioje viršutinėje - šiaurinėje salos dalyje graikai pietinėje. Abi tautybes skirianti linija eina ir per sostinę Nicosia. Jei kraštas taip ir būtų padalintas, jis vistiek dar kurį laiką liktų trinties tašku tarp abiejų valstybių.

Rytinėje Afrikoje karo veiksmų vyksta tarp Etiopijos (Abisinijos) ir haujos, trijų metų senumo, valstybės Somalijos. Tas kraštas yra nedidelis, turi vos 2 milijonus gyventojų, kurių dauguma dar tebėra klajokliai, traukia su savo kupranugarių, avių ir ožkų bandomis ten, kur geresnės ganyklos. Taip jie dažnai peržengia kaimynų sienas. Iš prigimties būdami labai karingi, arabų kilmės somalai reikalauja sau teritorijų iš Abisinijos ir Kenjos. Už tai Abisinijos imperatoriui net asmeniškai važiuo į Washingtoną prašyti prezidento Kennedy neparduoti ginklų Somalijai. Toji tačiau gavo ginklų

(Nukelta į 2 psl.)

Lietuvos Diplomatinijos Šefo
S. Lozoraičio žodis
Vasario 16-tos proga

Prieš daugelį metų, minint Vasario 16 dienos sukaktį nepriklausomybės laikais, Lietuvos Respublikos Prezidentas Antanas Smetona kalbėjo apie mūsų tautos darbą bei kovą, kurių dėka 1918 metais buvo atstatyta Lietuvos valstybė. Palygindamas laisvosios Lietuvos gyvenimą su nelaisvės laikų sąlygomis, jis pasakė: "Šiandien Lietuvos atskleidė šventė. Verta pasidžiaugti ir sužadinti savo sieloje visa, kas joje geriausia. Nebevaržoma tikėjimo laisvė. Gimtoji kalba tapo valstybine kalba. Žemė dalinama ne svetimiesiems, ne atėjūnams, o savo krašto žmonėms artojams. Visa tautai rados galima, kai Lietuva tapo nepriklausoma valstybė".

Iš to gėrio, kuris buvo apibūdintas šiais ilgamečio Lietuvos Prezidento ir didžiojo patrioto žodžiais ir kuriuo naudojosi laisva lietuvių tauta, nebeliko nieko, kai Lietuvą užpuolė sovietai ir sunaikino jos nepriklausomybę. Okininkai ne tik nustojo būti savo žemės savininkais ir šeimininkais, bet yra smurtu priversti dirbti kolchozuose, kurie visuotine laisvojo pasaulio nuomone, sudaro komunistinės baudžiavos formą. Lietuvių gimtąją kalbą sovietai toleruoja tiek ir tol, kol ji jiems reikalinga kaip priemonė komunizmui skiepyti. Tikėjimo laisvė sunaikinta kaip ir kiekviena kita pagrindinė žmogaus bei tautos teisė. Taigi, ir šių metų Nepriklausomybės šventę minėdami, mes esame apimti gilaus liūdesio, kad mūsų tautai yra daroma šitokia milžiniška neuztarnauta neteisybė.

Bet greta liūdesio ir pasibaurėjimo dėl Sovietų Sąjungos primesto Lietuvai jungo tebūnie gyva mūsų sieloje tai, kas joje geriausia: prisirišimas prie laisvės idėjos. Jis buvo sužadintas nepriklausomo gyvenimo laikais, kurie mums parodė, kaip daug gali nuveikti maža, bet didžiųjų tautinės bei valstybinės nepriklausomybės dėsnių įkvėpta tauta. Tas prisirišimas, vieną kartą sužadintas, negali užgesti. Ir juo daugiau jis priešo niekinamas, persekiojamas, slopinamas, juo giliau jis įsišaknyja žmonių širdyse. Jis buvo lemiamas veiksnys visai praeitojo ir dabartinio šimtmečio žmonių istorijos eigai ir tos eigos sovietai nesulaikys ir nepakeis. Toks yra Dievo ir žmonių įstatymas. Tikėti, kad jis bus įvykdytas ateity, saugoti savo širdy įsitikinimą, kad Lietuvos teisė į laisvę ir nepriklausomybę atstatymą -- šventą, o sovietų okupacija Lietuvoje yra sunkus nusikaltimas tiek mūsų tautos, tiek žmonijos atžvilgiu, -- tai yra vienintelė realistinė moralinė ir politinė laikysena.

Taip galvojo ir elgėsi prancūzai, belgai, olandai laisvajame pasaulyje, kada jų kraštai buvo priešo teriojami. Taip pat galvojame mes dabar, mūsų kraštui esant priešo priespaudoje.

Reikšdamas šitas mintis, aš širdingai sveikinu lietuvius ir lietuvės Nepriklausomybės šventės proga.

WE DEMAND

UN: RESTORE STOLEN
INDEPENDENCE^{to} LITHUANIA

AND ALL OTHER CAPTIVE NATIONS!

DOWN with SLAVERY & COLONIAL GODLESS DICTATORSHIPS

AMERICAN · LITHUANIAN COMMUNITY

MURPHY

JAV nepripažįsta Lietuvos
prijungimo prie SovietijosPrezidentas reiškia simpatijų teisė-
toms Lietuvos žmonių aspiracijoms

Amerikos Lietuvių Taryba ir šiemet kreipėsi į JAV Prezidentą ir Valstybės Sekretorių prašydamą, kad Vasario 16 dienos proga paskelbtų pareiškimą Lietuvos nepriklausomybės reikalui.

Šiomis dienomis Prezidento asistentas Kenneth O'Donnell atsakė šitokiu raštu:

"Lietuvių Tautinės dienos proga Valstybės Sekretorius vėl pasiųs sveikinimo raštą Lietuvos Charge d'Affairs.

Aš taip pat šia proga noriu Prezidento ir Amerikos Vyriausybės vardu pareikšti simpatijų teisėtoms Lietuvos žmonių aspiracijoms ir užtikrinti mūsų seną nusistatymą nepripažinti Sovietų Rusijos prievartos Lietuvos aneksiją".

Šiemet Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas Kongrese įvyks Vasario 17 d. Senate minėjimą praves senatorius Thomas Dodd iš Connecticut, gi Atstovų Rūmuose -- kongresmanas Daniel J. Flood.

Kun. J. Matutis, lietuvių parapijos klebonas New Haven, Conn. vasario 17 d. senato posėdį pradės maldą už Lietuvą.

Kun. Edvardas Abramaitis, Šv. Kryžiaus parapijos klebonas, Chicago, Ill. maldą už Lietuvą atkalbės pradedant posėdį Atstovų Rūmuose.

ŽINIOS IŠ VISO
PASAULIO

* KUBA, ATRODO, BUS IŠ-
KRITUSI IŠ "neįsipareigojusių"

valstybių tarpo. Vadovaujančios "neutraliųjų" valstybių grupei Jugoslavija, Indija ir Egiptas planuoja naują konferenciją šį rudenį. Kuba, kurią praeitoje konferencijoje atstovavo jos "prezidentas" O. Dorticos, šį kartą liko

Waterburio lietuviai sugalvojo originalų būdą pasauliui priminti Lietuvos okupaciją ir aspiraciją būti laisva, pastatant milžiniškas iškabas prie didžiųjų Connecticuto valstijos kelių. Nuotraukoje Waterburio miesto žymesnieji politikos ir visuomenės veikėjai prie vienos tokios iškabos, pritaria skelbiamai idėjai. Stovi iš kairės: II Pas. Karo veteranas, sužeistas kaurynėse ir apdovanotas aukšto laipsnio ordinais, adv. Joseph Smolskis, Respublikonų Partijos pirmininkas Domenic Castelano, žymus demokrat Waterburio miesto burmistras Joseph McNellis, ALT Waterburio skyriaus pirm. Adolfas Čiampė ir Waterburio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas dr. Petras Vileišis. Waterburio lietuviai Lietuvos Nepriklausomybės šventę ruošiasi iškilingai paminėti vasario 16 d. 3 val. p.p. Šv. Juozapo salėje.

Laiškas iš Paryžiaus

APIE BIG CHARLIE, TREČIAJĮ
PASAULĮ IR LIETUVĄ (2)

ALGIRDAS J. GREIMAS

Gal mano žvilgnis ir neobjektyvus, gal ir per daug optimistiškas. Tačiau faktas, kad Kennedy labai

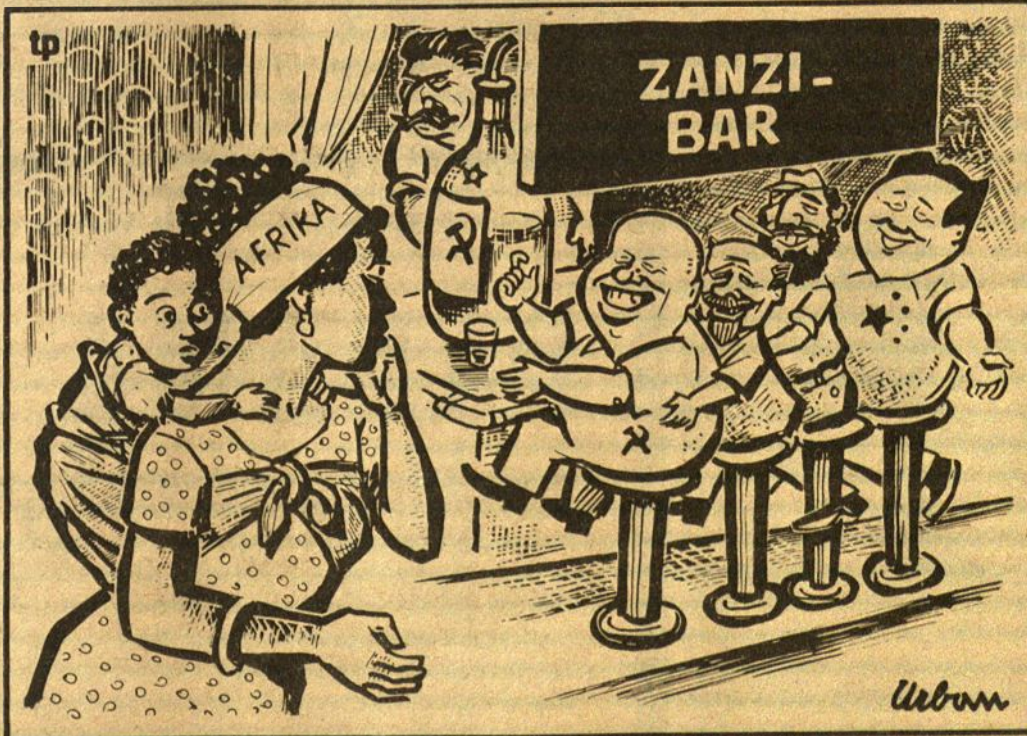
nepakviesta. Gi Tito, kuris vėl žada būti tos konferencijos šeimininku, pakvietė -- Braziliją, Meksiką, Chilę ir Boliviją.

* GUANTANAMO, JAV KARI-
NĖ BAZĖ Kuboje siekiama padaryti save išlaikančiu grynai kariniu avangardu. Visi karių šeimyniniai, žmonos ir vaikai, palapsniui bus išvežami. Karinės tarnybos laikas bazėje sutrumpinamas iš 2 iki 1 metų.

gerai suprato, jog Prancūzijos svoris pasaulyje, tai ne jos 50 milijonų gyventojų, ne kelios nutriušios atominės bombos, o milžiniškas per kelis amžius sukrautas žmogaus pagarbos ir laisvės kapitalas, kuris, gudriai politiškai panaudotas, gali arba daug pakenkti Amerikai, arba daug padėti Laisvajam Pasauliui. ("Kiekvienas laisvas žmogus turi dvi tėvynes: savąją ir Prancūziją"). Jis buvo pasiryžęs labai brangiai mokėti už šią Prancūzijos pagalbą, su sąlyga, kad ji nekenktų Amerikai. Reikia, mat, suprasti tokį dalyką: drąsai garsiai pasakyti ne! Amerikai, pasijuokti iš Amerikos politiškai apsimoka. Kaip toje pasakoje: jeigu viena iš pelių išdrįstų užkabinti varpelį katinui ant kaklo! Nereikia užmiršti, kad tokio varpelio garsas -- de Gaulle spaudos konferencija -- nuaidi per visą pasaulį, kad žmonės visur -- Vokietijoje ar Belgijoje, Afrikoje, Azijoje ar Pietų Amerikoje -- sau kartoja: va, štai de Gaulle išdrįso pasakyti garsiai tai, ką mes visi tyliai galvojame.

Gal tai ir nemalonūs dalykas, bet Valstybės Departamento ekspertai jį gerai žino: Jungtinių Amerikos Valstybių paskutiniųjų 20 metų rezultatai, šalia labai žymių pozityviųjų, turi ir negatyviųjų pusių. Iš pavydo neratungo stipram, silpnos stipresniam, dėl Amerikos diplomatų nepatyrimo vesti didelę, pasaulinę politiką, dėl Amerikos piliečių nesugebėjimo suprasti kitų tautų galvosėnų, ir dėl daugelio kitokių priežasčių -- Amerikos prestižas pasaulyje -- čia

(Nukelta į 2 psl.)

- Ei, gražuole, eikš pas mus!...

Apie Big Charlie, Trečiąjį Pasaulį ir Lietuvą...

(Atkelta iš 1 psl.)

nekalbu apie Europą -- yra "toks koks jis yra", kaip sakytų de Gaulle: jos bijoma, iš jos norima iščiulpti galimai daugiau dolerių, bet jina nemėgstama.

Jau seniai, dar Stalino laikais, teko pasikviesti pas mus pora čekų profesorių, turistų Egipte. Širdims atsivėrus, ir sako vienas iš jų: kaip danguje, taip ir ant žemės. Mes turime rusus, o jūs -- amerikonus. Papasakosiu dar vieną istoriją, kurios pagrindinis personažas, pulkininkas Aydemir, sėdi šiuo metu pasmerktųjų celėj laukdamas sušaudymo. Tad jam mano istorija jau nebegali pakenkti. Jisai, mat, norėjo nuversti Turkijos legalią valdžią ir jos vietoje įvesti "tvirtą" režimą. -- Prieš keletą metų gaunu netikėtai pakvietimą aplankyti Turkijos Karo Mokyklą (turkiškąją West-Point), kurios viršininku tada kaip tik ir buvo pulk. Aydemir. Atsirandame mes su Prancūzijos kultūrinio patarėjo viršininko kabinete. Pavažišinę kavą, jis mums štai ir išpasakoja reikalą. Amerikos kariški atstovai pareikalavę, kad Karo Mokykloje būtų panaikintas prancūzų kalbos dėstymas, pakeičiant jį visiems privaloma anglų kalba. Turkams nesutikus, amerikiečiai atsiimsią visas kalbų mokymo technines priemones, kuriomis mokykla naudoja. Pulkininkas mums pastato klausimą: ar mes galime skubiai duoti jam prancūzų-specialistą ir visus reikalingus aparatus? -- Mus lydėjęs ekspertas iš Paryžiaus suabejojo, ar mums pavyks taip greitai atšaldyti kreditus tam reikalui. Tada pulkininkas, staiga prūsiškai įsitempęs, mums atsakė: "Ponai, pinigai dar neviskas. Ir savigarba žmogui reiškia. Turkijos kariuomenei suras tučiuojau kreditų tam reikalui." -- Ir reikia neužmiršti konteksto, kuriame įsirašo šita visa istorija: Turkija yra Amerikos politikos visuose Artimuose Rytuose bastijonas. Turų kariuomenė skaitoma pačia ištikimiausia amerikonomams.

"Pinigai, tai dar neviskas" -- pakartojo, lyg tyčia, generolas de Gaulle savo paskutinėje spaudos konferencijoje, kalbėdamas apie pagalbą, kurią Prancūzija gali suteikti Lotynų Amerikai.

O šitie mano išvedžiojimai siekia vieno: įrodyti, kad de Gaulle prieš-amerikoniška politika nėra

jo vieno išgalvojimas, kad jis, kaip geras politikas, tikrai išnaudoja charakteringą sociologinį reiškinį, bendrą visam Trečiajam Pasauliui. Jis yra tik plačiai pasklidusių politinių nuotaikų išraiška, o ne suradėjas.

Pabandykime dabar įjungti į šį bendrą vaizdą komunistinės Kinijos pripažinimą. Visi daliniai išaiškinimai: de Gaulle nori pakenkti Johnsonui jo rinkiminėje kampanijoje, de Gaulle nori išstumti Ameriką iš buvusių Prancūzijos kolonijų Rytų Azijoje, jeigu jie ir turi tiek tiesos, neišaiškina bendrosios politinės linijos. Neužmirštinas vienas faktas: nuo pat Kennedy išrinkimo į prezidentus laikų, de Gaulle nesiliovė perspėdinti Amerikos atsakingus politikus: nėra ko draugauti su Chruščiovu, nėra ko padėti Rusijai dėl to, kad ji turi sunkumų su Kinija. Atvirai Kinijai reikia jai tuos sunkumus dar didinti. O kaip galima daugiau pakenkti Rusijai, negu paremiant Kiniją? Tegu Kinija įeina į Jungtines Tautas: dvi valstybės, besipešančios tarpusavy, atstovaus komunistų ir jį silpnins. Tegu Kinija įkelia koją į Afriką: jos koja gali atsistoti tik toje vietoje, iš kurios Rusija ištrauks savo koją. Neutralizuokime Pietryčių Aziją: tegu Kinija kreipia savo akis į menkai apgyventus Sibiro plotus. Neužmirškime, kad Rusija, o ne Kinija, yra pasaulinė atominė galybė, priešas numeris pirmas. Tačiau jos išstūmimas iš Afrikos jau atliktas: Azijoje jau jai ankšta darosi. Rusija, per penkiolika metų vedusi agresyvinę ir ekspansyvinę politiką, dabar gali tikintis ir grįžta pamažu į savo ribas. Čia yra tikroji rollback politika, geresnė negu Foster Dulles nepavykęs containment.

Norėčiau atkreipti dėmesį į dar vieną gaullistinės politikos aspektą. Kovodamas prieš du Yaltos Didžiuosius, de Gaulle savo politiką remia tautinės nepriklausomybės idėja. Jeigu imsime tiksliai Rytų Bloką, jame dar neseiniai Rusijos dominavimo dogma buvo visų priimta. Kinijos ir Albanijos nepaklusnumas iš pamatų sukrėtė Rusijos autoritetą, tiek Rytų Europos socialistiniuose kraštuose, tiek ir nerusistinėse sovietinėse respublikose. Tiek Kinija, tiek ir Prancūzija pasidarė dabar tautinės nepriklausomybės apaštalai -- kaip tu čia dabar at-

skirsi žmogus, kuri idėja kiniška, o kuri prancūziška! Ta prasme de Gaulle kalbos -- Europos vardu -- apie tautų teisę nepriklausomybę, nežiūrint koks bebūtų jų politinis režimas, neabejotinai turi milžiniškos, gal dar šiuo metu neapskaičiuojamos reikšmės -- visą Rytų Europos vystymąsi. Kol reikėjo rinktis tarp rusų ir amerikonių -- tai buvo vienas dalykas; o kai prancūzas -- ir dar koks prancūzas -- kalba Europos vardu apie kiekvieno teisę šeiminkauti pas save -- tai jau kitas dalykas. Žinios, ateinančios iš Rumunijos - prancūziškiausios Rytų Europos valstybės -- gana charakteringos: net šiuo metu vedama ne tik ekonominės nepriklausomybės nuo Rusijos, bet ir deusifikacijos kultūrinėje plotmėje, tiesa dar atsargi, politika. Rusiškasis Bukarešto knygynas perkrikštytas Svetimųjų kalbų knygynu, ir ten, šalia rusiškųjų gaunamos ir prancūziškos ir angliškos knygos. Rusų kalba gimnazijose iš privalomos paversta į fakultatyvinę, ir t.t., ir t.t. -- Teko man prieš keletą dienų piepti su Vengrijos kultūrinio patarėju, ir kai aš, darydamas jam komplimentą, pasakiau, kad Vengrija labiausia vakarietiška iš visų Rytų Europos tautų, jis man kategoriškai atrėžė: atsiprašau, bet mes esame vakarų europiečiai...

Politika, yra, žinoma, nuomonių klausimas. Vieni mano vienai, kiti kitaip. Aš irgi tiksliai pareiškiu savo nuomonę, o jina toliau: de Gaulle politika man neatrodo kenksminga Lietuvai, gal net atvirkščiai. Ir Vilkas, jeigu jis iš tiesų yra lietuviško politinio galiojimo smegenų centras, turėtų užuot tylėjęs, pareikšti savo nuomonę šiuo anaiptol ne antraeilio klausimu.

Užtai kad de Gaulle politika nėra koks tai jo asmeniškasis kapryzas. Jeigu jina Prancūzijoje kritikuojama, tai tik dėl vienos detalės: kodėl ne mes, opozicija, o de Gaulle tokią gerą ir būtiną liniją sugalvojo. Ir naujasis socialistų kandidatas į prezidentūrą, Gaston Defferre, viešai pareiškė, kad jisai, jei būsiąs išrinktas į prezidentus, tęsiąs de Gaulle vedamą tautų nepriklausomybės politiką. Ši politinė linija, atrodo, dar bus pastovi kokiai penkiolikai - dvidešimčiai metų. Ir de Gaulle užbaigė savo prancūzišką spaudai pareiškdamas: "Kooperacija su Trečiuoju Pasauliu tampa dabar didžiąja prancūzų tautos ambicija".

Galima, žinoma, suabejoti, ar Prancūzijai pavyks praveisti tokią politiką, ar jina nepermaža ir nepersilpną dabartiniam milžinų pasaulyje. Tarp politinių ambicijų ir realybės yra visados didelis tarpas. Verta tad gal tik nurodyti bendrąsias linijas, pagal kurias, de Gaulle nuomone, Prancūzija gali užimti ir išlaikyti "jai priklausančią rangą".

Norint kalbėti lygiu su lygiu, su Jungtinėmis Amerikos Valstybėmis, vienos Prancūzijos neužtenka, reikia, kad jina galėtų atsiremti į Europą. Iš čia ir de Gaulle nuolat kurstoma Vakarų Europos (ar iš viso Europos...) Konferencijos idėja. Amerika, tiesa, kiek pavėluotai pastebėjo, kad suvienyta Europa jai pavojinga, užtat ir jos politika Europos atžvilgiu jau metai kaip radikaliai pasikeitė ir siekia dabar ir toliau išlaikyti Europos balkanizaciją. -- Prancūzija negali tokiomis sąlygomis suvienyti Europos: užtat ir de Gaulle politika dabar vys-

tosi dviem kryptimis. Iš vienos pusės, reikia "praillginti" Europą, įvedant į ją nuo Amerikos atstumo ieškančias Valstybes: prie Europos Ekonominės Bendruomenės prisijungę tad, narių - kandidatų teisėmis, Graikija ir Turkija. Tai rytinės Europos sparnas. Padavę prašymus įstoti į Europą Ispanija ir Marokas: tai vakarinis Europos praillginimas. Europai reikia "gilumos": prie Europos tokiomis pat teisėmis prisijungę visa buv. prancūziškoji ir belgiškoji Afrika. Neužmirškime, kad de Gaulle yra generolas, kad politika jam -- tai tik strategijos pratęsimas.

Visi šie planai -- tai kol kas tikrai gražūs projektai. De Gaulle -- jezuitų-racionalistų mokinys. Jis tik į Europos kultūrą, į Europos civilizacinę misiją. Kad visi šitie kaip puzzle'je sudėliotų Europos gabaliukai susiliūtų į vieną Europą, reikia, kad visi europiečiai pajustų savo istorinę misiją, kad kiti juos tikintų tos misijos buvimu ir didingumu. Ir čia reikia įjungti Trečiąjį Pasaulį. Reikia, kad Trečysis Pasaulis su pasitikėjimu kreiptųsi į Europą, kurios ryšininku ir tarpininku kaip tik ir bus Prancūzija, tuo pačiu pasidarydama ir neišvengiamas, pasauliui reikalingos Europos centru.

Tai tokia, man atrodo, yra didžioji de Gaulle pasaulinė politika. Tai, žinoma, tikrai bendrosios linijos. Varijantų yra ir bus dar daug. Amerika, greičiausiai, stengsis šią politiką užsachuoti, įtampos periodus seks atlydžiai. Bet vienas dalykas yra aiškus: Prancūzija, de Gaulle dėka, turi pagaliau savo pasaulinę politiką. O Amerika, deja, iki Kennedy laikų, t.y. per lemiamuosius 15 pokarinių metų, kada jai viskas buvo galima, tokios politikos neturėjo. Ar ji jai mums patinka ar ne, ar ji Lietuvai naudinga ar ne, tai jau kitas klausimas. Gera būtų, kad lietuviškoji spauda, kiek užmiršus savo parapines "politikas", apsvarstytų kartą nuo karto ir Lietuvos politiką, ir Lietuvos vietą ir galimybes įvairiuose tarptautinės politikos kontekstuose.

* RUMUNIJOS KAI KURIE POLITINIAI MANEVRAI iššaukė Vakarų sostinėse ne mažą susidomėjimą. Būdinga, kad bene pirmą kartą JTO istorijoje, Rumunija balsavo ne taip, kaip visas sovietinis atstovų blokas turėjo balsuoti. Pats reikalas, pasisakyti už ar prieš laisvą nuo atominių ginklų zoną P. Amerikoje,

-- Alfonsai, aš turiu tau ką pasakyti...

'Mažiems' karams įsiliepsnojanč...

(Atkelta iš 1 psl.)

kreditai Sovietų Sąjungoje ir tiek, kad užtektų moderniškai apginkluoti 20,000 vyrų kariuomenę. Apie 300 karininkų šiuo metu yra apmokami karo mokslo Sovietų Sąjungoje. Prasidėjus karo veiksmams Etiopijos - Somalijos pakraščiuose, Chruščiovas staiga

pasitūlė sudaryti paliaubas, tuo būdu duodamas suprasti, kad karo ir taikos reikalais nuo dabar jau reikia kreiptis ne į Washingtoną, bet į Kremlį.

Žinia, ne visi dabar vis daugiau ir daugiau įsiliepsnoja maži karami yra sukurstyti Chruščiovo. Pavyzdžiui, Rwandos respublikoje, Afrikos viduryje tarp Kongo ir Kenjos Bahutu kilmės negrai išplovė apie 20,000 Vatusi kilmės žmonių. Pirmieji yra vidutiniai 5 pėdų aukščio, o antrieji tikri milžinai, siekia 7 pėdas ir turį kiek arabų kraujo. Antagonizmas tarp abiejų tautų siekia 500 metų, prasidėjęs dar prieš Markso gimimą, tačiau kai europiečių kontrolei pasibaigus tarp abiejų tautų prasidėjo kovos, išvartas iš savo tėvynės Vautusių karalius Mwaigeri V nuvažiavo į Pekiną ir, sakoma, ten gavęs paramos.

Už tat beveik nėra abejonės, kad daugumas tų karų yra komunistų sukurstyti ir Maskvos bei Pekino paramos ginklais įgalinti. reliatyviai ne tiek reikšmingas. Tačiau Rumunijos atstovo balsavimas už pasidylmą, kai kiti sovietiniai satelitai susilaikė, buvo be precedento.

Tą progą spaudoje užtikami straipsniai, nagrinėja vingiuotą Rumunijos užsienio politiką, kurioje įžūrimas "neutralumas" Maskvos - Pekino ginčų klausime. Tačiau viena lieka aišku, kad stalinistinis Gheorghiu - Dej režimas lieka vienu iš griežčiausių, neatsižvelgiant į tai, kaip ir kur toji politika būtų. Ji lieka komunistinė. Skirtumas tik tas, kad joje reiškiąsi šio toks nepaklusnumas Chruščiovui.

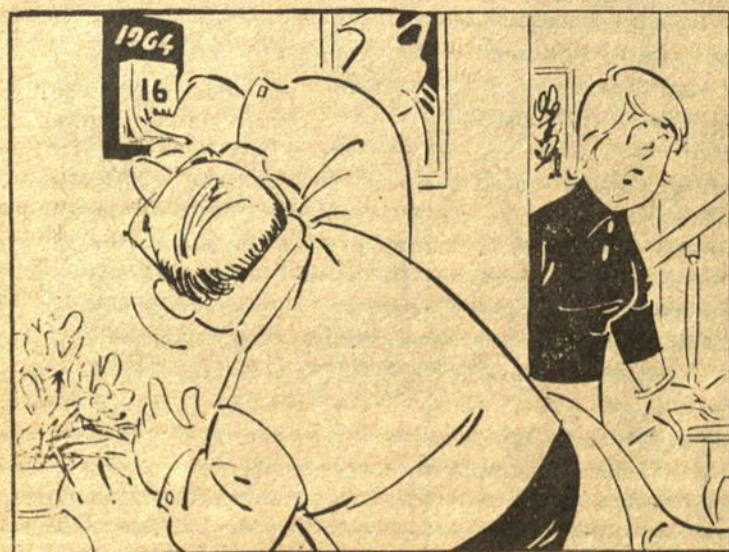
* LENKIJOS STUDENTAI, šalia mokslinės pažangos, turi ir kitų problemų. Naujas įstatymo projektas numato, kad valdžios lėšomis besimokanti studentai privalo sutikti dirbti jiems skirtą darbą. Atsisakius tektų mokėti mokslo pinigus, kurie doleriais siektų 5,000. Tai septynių metų Lenkijos darbininko alga.

Nepamiršk laiku atnaujinti DIRVOS prenumeratą.

SEPTYNIŲ SKIRTUMŲ GALVOSŪKIS 12 Nr.

Tarp šių dviejų piešinių yra septyni skirtumai. Pabandykite surasti. Atsakymas bus kitame numeryje.

GALVOSŪKIO 11 NR. SPRENDIMAS

Tarp dviejų piešinių yra šie skirtumai: 1. Kairėje vyro akis išryškinta. 2. Jo švarko apikaklė neturi apvedžiojimų. 3. Iškabos kello kraštas platesnis. 5. Erelio kaktoje plunksna kitos formos. 6. Jo akis pakeista. 7. Bėgančio turisto alkūnės lopus didesnis.

Mutual Federal Bendrovės rekordas

MOKAME
4 1/2 %

metinį dividendą už
visas taupymo sąs-
kaitas.

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. CERMAK ROAD -- CHICAGO 8, ILL.

Phone: Virginia 7-7747

John J. Kazanouskas, Pres.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITĖ TIKRAI PIGIAI! TIK KĖLETAS PAVYZDŽIŲ

1. CHATEAU GIBEAU 3 Star Cognac..... 5th \$1.98
2. V-S-O-P Brand, Import.
3. Imported Polish Wines..... 5th \$1.49
4. AMBASSADOR VERMOUTH dry or sweet..... 5th \$.98

5. KRON BRANNVIN AQUAVIT švediška. 5th \$3.98
6. VODKA 80 proof..... 5th \$2.98
7. CHIANTI Imported Wine, full Qu. 5th \$.98
8. Zeller Shwarze Katze Wine..... 5th \$1.29

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

DIRVA THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO. 44103
TELEPHONE: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Monday, Wednesday and Friday except in case of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VLTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiurberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiurberkis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.
Redakcinė kolegija: V. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

APIE VASARIO 16 PRASMĘ

Vasario 16 prasmė glūdi ne tos dienos šventiškume, ne paties akto paskelbime, o aplinkybėse, kurios buvo sudarytos ir šventei ir aktui iškilti Lietuvos laisvės vėliavos aukštybėse.

Giliau pažvelgus į istorinius įvykius, supančius 1918 m. dienas, neužteks nei tų metų dienų, nei tais metais veikusių žmonių, kad suprastum Lietuvos valstybės atstatymo klausimą taip, kaip istorija reikalauja tą įvykį suprasti.

Tai nebuvo vieno komiteto posėdžio svarstymų rezultatas. Tai nėra ir to posėdžio protokolas. Greičiausia, tai bene bus esencija veiklos, istorinių įvykių vyksmo rezultatas, kilęs iš tautos ir jos vadų ryžto atsiekti to, ko trokštama ir to, ką tose aplinkybėse būtina atsiekti, kad, praleidus progą, netektų vėl šimtmečiais graudintis.

Pirmojo Pasaulinio karo aplinkybės ir sąlygos rodo, kad to meto veikėjams, pramačiusiems laisvės prošvaistes lietuvių tautai, buvo aišku, kad toji laisvė, tai ne lengvai pasiekiamas obuolys palinkusioje obelaitėje. Darbas, kova ir aukos -- vienintelės priemonės, kuriomis galima tikėtis laimėjimo.

Laisvos Lietuvos vizija nebuvo praskaidrėjusi ir visų lietuvių akyse. Gi ir Petrapilio Seime (1917 m.) teko balsuoti ir pasirinkti iš 3 rezoliucijų (išsijojus 7) ar reikalauti nepriklausomos Lietuvos, ar tik apsisprendimo teisės, ar Lietuvos likimą siesti su Rusijos revoliucijos šūkiais.

Gerai, kad laimėjo pirmoji -- Tautos Pažangos ir dešiniųjų veikų rezoliucija. O kiek reikėjo, kad būtų laimėjusios ir kitos.

Pagaliam, jau Lietuvos Tarybai veikiant Vilniuje, net gi ir Vasario 16 akto paskelbus, Lietuvoje dar valdė vokiečių okupaciniai organai, neleidę lengvai ir laisvai tuoj pat naudotis Vasario 16 akto vaisiais.

Viso to, kad ir palyginti trumpo, laikotarpio istorija atveda mus į Lietuvos laisvės kovų branduolį, -- Lietuvos Tarybą, laimėjusią pilną nepriklausomybę Lietuvai įgaliojimą. Bet tik įgaliojimą, be priemonių ir sąlygų, dėl kurių dar reikėjo kovoti ir daug nuveikti. Neveltui ir A. Merkelis prezidento Antano Smetonos monografijoje rašo trumpą, bet būdingą ir įsidėmėtiną vertinimą:

"Lietuvos Taryba mus stebina ne savo darbų gausa, bet savo ryžtu ir patvara. Šiuo atveju ji buvo tikra atstovė tautos, besiveržiančios į laisvę".

"Lietuvos Taryba savo politinėje veikloje turėjo būti budri visiems nepriklausomybės pavojams, apdairi, kad nesueitų į aštresnį konfliktą su vokiečių vyriausybe, galinčia ją likviduoti, ir įžvalgi, kad kiekvieną progą galėtų išnaudoti laisvės faktui sudaryti".

Jau vien tais keliais sakiniiais nusakytas Lietuvos Tarybos kelias rodo, kad Tarybos narių darbas, savęs išsižadėjimas ir susikoncestravimas vienam aiškiam tikslui nulėmė ne tik Vasario 16 akto paskelbimą, bet ir jo įgyvendinimą.

Todėl gražbylostė apie Vasario 16 aktą neturi reikšmės, jei toji gražbylostė nepaliečia įvykių ir aplinkybių, supusių to akto lopšį ir gimdytojus.

Vasario 16 aktas siejasi su Lietuvos Tarybos aktyviu ir pasižven-timo kupinu darbu, jis siejasi su mūsų savanorių kruogo auka, siejasi su visos tautos ryžtu aukotis, kad tik nepraleidus progos atgauti tai, kas lietuvių tautai teisėtai priklauso. Priklauso, tik veltui niekas to nepasitūlo.

Vasario 16 aktas savo istorinėje faktų šviesoje turi nepaprastą moralinę vertę dabartinei lietuvių kartai. Aktas yra užsitarnavęs mūsų šventiškų apeigų ir nuotakių. Bet jis neprivalo likti tik istori-ne relikvija. Vasario 16 akto esmė glūdi jo kūrėjų darbuose. (J.Č.)

GAL TAI KARALIAUS MINDAUGO PILIES VIETOVĖ?

Prašau neatsisakyti Dirvoje paskelbti šį mano laišką:

Aukštaitijos žinai vieną labai didelės pilies vietovę. Siena su krauta iš nepaprastai didelių akmenų. Pilies išorės liekanų nebematyti, ten žemė ariama. Bet iki šių dienų yra užsilikę požeminiai takai, kurie po upe ejo į kitą upės krantą. Pasakoja, kad šiuose takuose slėpėsi 1863 metų sukilimo dalyviai, vėliau vietos rusų buvo okupantui išduoti ir žiauriai nukankinti. Požeminių takų angos užverstos, bet dešiniame upės krante, pilies pusėje, tos angos buvo išmūrytos, taip kad jas ir šiandien lengva atrasti. Prie pilies buvo dvi brastos, kurioms ginti antroji pusė upės buvo akmeniniai volai - sienos ir gynimui bokštai.

Antroji pusė upės, tarp brastų buvo išlyginta aikštė maždaug 200 x 400 metrų dydžio, kuri irgi buvo apvesta gynybos volu. Atrodo, lyg pastatyta valtimis nu-leisti.

Toje aikštėje piemenys rasdavo akmeninių kirvukų, plaktukų ir buvo radę vieną labai įdomų mažytį akmeninį gaublį. Bet jisėjo per rankas ir taip žuvo.

Ta vietovė vadinama Gylė ar Gilė. Ar tai yra pilies tikrasis

ATITAIŠYMAS

Vasario 10 d. (17 nr.) Dirvos vedamajame įsibrovė nemaloni klaida. Vedamojo 4-ji pastraipa iš tikrųjų turėtų prasidėti šiuo sakiniu:

Bet, turėję ir dar šen ten tebeturėdami susikirtimų su tendencijomis nešti bažnyčias į politiką, nebeturime entuziazmo ir tendencijoms politiką nešti į bažnyčias...

vardas, nežinau, nes pilies galė-jų turėti iš upės ar gretimų apylinkių vardą.

Nenoriu nurodyti vietovės. Nežinau, ar tai bus gerai, jei oku-pantas pradėtų kasinėjimus. Apie pilį žmonės bijodavę kalbėti ir prisimindavę lyg apie kokį tai baisų siaubą ir slėpdavę nuo vai-kių bei jaunimo, už tai taip ir nuėjo užmirštin.

Plačiau tuo reikalu norėčiau susirašyti su istorikais ir geogra-fais.

Kad turėčiau smulkų tos vie-tovės žemėlapi, galėčiau pada-ryti braižinius. Manau, kad ir Mindaugo kapas būtų galimas su-rasti.

P. Purnas
235 Gatzmer Ave.
Jamesburg, N.J.

KAS NUSIBODO IR KO PASILGOME.

Kiekvienas laikraščio skaity-tojas, ypač to laikraščio, kurį jis mėgsta ir dėl kurio pasise-kimo jis sielojasi, gali viešai sa-

VILNIAUS KONFERENCIJA (2)

Epizodai iš Lietuvos Ne-priklausomybės atstatymo laikų.

A. MERKELIS

(Prezidento Antano Smeto-nos monografija).

I Vilniaus Lietuvių Konferen-ciją buvo pakviesta 264 asmenys. Atvyko 222: 66 kunigai, 65 ūki-ninkai, 59 profesionalai (18 mo-kytojų, 8 advokatai, 7 gydytojai, 6 buhalteriai, 4 dailininkai, 3 ag-ronomai, 2 bankininkai, 2 redak-toriai, 3 vaistininkai, 3 gimna-zijos inspektoriai, 2 direktoriai, 24 įvairių kitų profesijų (studen-tai, prekybininkai, pramonininkai

etc., 5 dvarininkai ir tik 2 darbi-ninkai, tikriaus sakant amatininkai -- kurpius ir knygrišys.

Konferencija vyko nuo rugsėjo 18 ligi 22 d. prie uždary durų, niekam nedalyvaujant iš vokie-čių okupacinės valdžios. Į jos pre-zidiumą buvo išrinkti J. Basana-vičius, Stp. Kairys ir A. Smeto-na. Įvairioms lietuvių srovėms ir partijoms atstovaujamoji konfe-rencijoje buvo pakili ir vieninga nuotaika. Daugumas rezoliucijų buvo priimta vienbalsiai. Daus-giausia diskusijų sukėlė bendroji politinė rezoliucija, aptarianti Lietuvos siekimus ir jos santy-kius su Vokietija:

-- Lietuvių konferencija, remdamos Lietuvos reikalais ir va-dovaudamos visuotiniu Lietuvių siekimu, --

nutarė:

I. Liuosam Lietuvos plėtojimui reikalinga yra sudaryti iš jos nepriklausomą, demokratiškai sutvarkytą valstybę etnografi-nėmis ribomis su būtinai reikalingomis ekonominiam gyvenimui korektyvomis.

Lietuvos tautinėms mažumoms turi būti patikrintos tinkamos jų kultūros reikalams sąlygos.

Galutinai nustatyti nepriklausomos Lietuvos pamatams ir jos santykiams su kaimyninėmis valstybėmis turi būti sušauktas steigiamasis Lietuvos Seimas Vilniuje, demokratiniu būdu visų jos gyventojų išrinktas.

II. Jei Vokietija sutiktų dar prieš Taikos Konferenciją pro-klamuoti Lietuvos valstybę ir pačioje konferencijoje paremti Lie-tuvos reikalus, tai Lietuvių Konferencija, turėdama omenyje, kad Lietuvos interesai normalinėse taikos sąlygose yra pasvirę netiek į rytus ir ne tiek į pietus, kiek vakarus, pripažįsta galimu sueiti būsimai Lietuvos valstybei, nepakenkiant jos savitam plėtojimui, į tam tikrus dar nustatytinus santykius su Vokietija.

Antroji šios rezoliucijos dalis, sukėlusį daugiausia karštų dis-kusijų, buvo kompromisinė. Dar konferencijos Organizaciniam Ko-mitetui nepradėjus posėdžiauti, vokiečių okupacinės valdžios po-litinis referentas jai pareiškė, kad Lietuvos "Anschluss an Deutschland" yra būtinoji sąly-ga, ir jei lietuviai nesutiks pri-sijungti prie Vokietijos, tai oku-puota Lietuva bus traktuojama tik strategiškai, pagal reikalą ją skal-dant ir visiškai nekreipiant dė-mesio į lietuvių tautines aspira-cijas. Tad Lietuvos laisvės bylo-ję, norint veikti, reikėjo ieškoti su vokiečiais tokio kompromiso, kuris, nepažeisdamas gyvybinių Lietuvos interesų, bent iš dalies galėtų tenkinti ir vokiečių stato-mus reikalavimus, kitais žo-džiais tariant, rasti toks salia-moniškas sprendimas, kuris, vil-ką pasotindamas, ožką išgelbėtų.

Ir ano meto nepaprastai sunkiose sąlygose Vilniaus Lietuvių Konfe-rencija savo bendrąją politinę rezoliuciją, rodos, tokį sprendi-mą rado, tačiau vokiečių jis ne-patenkino, ir jie kūrė laiką jo ne-leido skelbti.

Svarbiausiam savo nutarimui vykdyti -- atstatyti nepriklauso-mą Lietuvą -- Vilniaus Lietuvių Konferencija 1917 m. rugsėjo 21 d. slapto balsavimu į Lietuvos Tarybą išrinko 20 asmenų: Saliamo-ną Banaitį, Steponą Kairį, Petrą Klimą, Donatą Malinauską, kun. Vladą Mironą, kun. Alfonsą Pet-rulį, Antaną Smetoną, Joną Smil-gevičių, kun. dr. Juozą Stanke-vičių, kun. Justiną Staugaitį, Alek-sandrą Stulginskį, dr. Jurgį Šau-lį, kun. Kazimierą Šaulį, Jokūbą Šerną, kun. Pranciškoną Urbo-navičių ir Joną Vailokaitį. Vals-tybės Tarybon išrinkus net šešis kunigus, kitos dienos posėdyje Stp. Kairys socialdemokratų var-du pareiškė nepasitenkinimą. Tuo buvo įžeisti kunigai, ir jie viešai pareiškė iš Tarybos išeiną. Konfe-rencija šiam jų pareiškimui ne-pritarė ir, nenorėdama daryti naujų rinkimų, kurie, be abejo, būtų davę tuos pačius rezultatus, prašė politines grupes pasitarti dėl galimų pakeitimų. Po pasita-rimų kun. dr. J. Stankevičius ir kun. V. Urbonavičius iš Tarybos pasitraukė ir jų vieton įėjo Sta-nislovas Narutavičius ir Jonas Vileišis.

Daugumas Lietuvos Tarybos narių buvo žymūs, plačiai visuo-menėje žinomi veikėjai ir savo sugebėjimais bei padėtimi tinką Vilniaus Konferencijos nutari-mams vykdyti:

1. BASANAVIČIUS, JONAS, 66 metų amžiaus, gydytojas, Lie-tuvos praeities tyrinėtojas ir at-gimimo žadintojas, tautosakinin-kas, Lietuvių Mokslo Draugijos steigėjas ir vadovas, nepartinis, vėliau priklausęs Tautos Pa-žangos Partijai.

2. BANAITIS, SALIAMONAS, 31 m., spaustuvininkas, lietuviškų knygų leidėjas, vokiečių okupa-cijos metu Kaune lietuviškų mo-

kyklų organizatorius, nepartinis, artimas krikščionims demokra-tams.

3. BIRŽIŠKA, MYKOLAS, 35 m., teisininkas, laikraštinnikas, pedagogas, senosios lietuviu lite-ratūros ir tautosakos tyrinėtojas, socialdemokratas.

4. BIZAUSKAS, KAZYS, 24 m. teisių studentas, mokytojas, žy-mus ateitininkų veikėjas, krikš-čionis demokratas.

5. DOVYDAITIS, PRANAS, 31 m., teisininkas, laikraštinnikas, pedagogas, ateitininkų organiza-torius, krikščionis demokratas.

6. KAIRYS, STEPONAS, 40 m. inžinierius, laikraštinnikas, žy-mus ir įtakingas socialdemokratų veikėjas.

7. KLIMAS, PETRAS, 26 m., teisininkas, laikraštinnikas, Lie-tuvos praeities tyrinėtojas, ne-partinis, artimas socialdemokra-tams.

8. MALINAUSKAS, DONATAS, 48 m., dvarininkas, agronomas, žymus kovotojas dėl lietuvių tei-sių Vilniaus krašte, nepartinis.

9. MIRONAS, VLADAS, 37 m., kunigas, lietuviškos spaudos ir mokyklų organizatorius, nepar-tinis, vėliau priklausęs Tautos Pažangai.

10. NARUTAVIČIUS, STANIS-LOVAS, 56 m., dvarininkas, tei-sininkas, socialdemokratas, vy-resnysis brolis Gabriėliaus, 1922 m. dvi dienas buvusio Lenkijos prezidento.

11. PETRULIS, ALFONSAS, 44 m., kunigas, laikraštinnikas, žy-mus lietuvių periodinės spaudos organizatorius, artimas krikš-čionims demokratams.

12. SMETONA, ANTANAS, 43 m., teisininkas, laikraštinnikas, redaktoriaus, nepartinis, vėliau priklausęs Tautos Pažangos Par-tijai.

13. SMILGEVIČIUS, JONAS, 46 m., ūkininkas, visuomenininkas, nepartinis.

14. STAUGAITIS, JUSTINAS, 31 m., kunigas, laikraštinnikas, lie-tuviškų mokyklų organizatorius, krikščionis demokratas.

15. STULGINSKIS, ALEKSAN-DRAS, 32 m., agronomas, laik-raštinnikas, krikščionis demo-kratas.

16. ŠAULYS, JURGIS, dr., 38 m., sociologas, laikraštinnikas, nepartinis, artimesnis social-demokratams.

17. ŠAULYS, KAZIMIERAS, 45 m., kunigas, teologas mokslinin-kas, krikščionis demokratas.

18. ŠERNAS, JOKŪBAS, 29 m. teisininkas, visuomenėje ir po-litikoje tik vėliau pasireiškęs nepartinis, artimas socialdemo-kratams.

19. VAILOKAITIS, JONAS, 31 m., bankininkas, krikščionis de-mokratas.

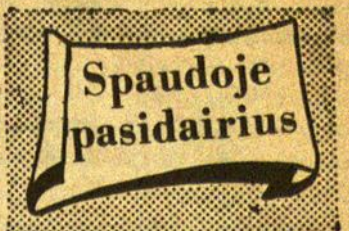
20. VILEIŠIS, JONAS, 45 m., teisininkas, laikraštinnikas, vals-tietis liaudininkas, tuomet arti-mas socialdemokratams.

Lietuvos Taryboje daugiausia buvo teisininkų -- aštuoni. Nors daugumas jų teisės praktika nie-kad nesivertė, tačiau aukštoji mokykloji įgytas teisių mokslas jiems buvo naudingas, ruošiant įvairius memorandumus, kuriuos buvo formuluojami lietuvių tau-tos siekliai bei reikalavimai ir ginamos jų teisės. Daugumas Lie-tuvos Tarybos narių daugiau ar mažiau buvo pasireiškę laikraš-tinninkai, o tatau jų uždaviniams vykdyti taip pat buvo svarbu.

Iš partijų plačiausiai Lietuvos Taryboje buvo atstovaujami krikš-čionys demokratai, turį šešis na-rius, ir socialdemokratai -- tris, o likusius galbūt tiksliau būtų api-būdinti nepartiniais, kurių vieni buvo linkę į krikščionis demokra-tus, antri -- į socialdemokratus, o tretii -- į neseniai susiforma-vusią Tautos Pažangos Partiją.

1906 m. pasitraukęs iš Lietuvos Demokratų Partijos A. Smetona daugiau kaip per dešimtį metų nebetilpo jokio lietuvių partijų. Nuolat skelbdamas tautinės vie-nybės reikalą, jis, kaip ir J. Ba-sanavičius, stengėsi būti viršum partijų, daugiausia keldamas ir spresdamas tuos klausimus -- kultūros, visuomenės, politi-kos -- kurie visoms partijoms buvo bendri, tik jų saviškai, sa-vo partijos požiūriu, sprendžia-mi. A. Smetona visus tuos klau-simus sprendė lietuviškuoju po-tikiu, visur ir visuomet tautinį pradą ir lietuviškuosius reika-lus statydamas pirmo eilėn.

1916 m. buvusių viltininkų-vai-rininkų kun. Juozo Tumo, Juozo Kubiliaus ir Liudo Noreikos Pet-

SIGNATARAI

Keleivis vasario 5 d. pradė-jo spausdinti prof. Stepono Kai-rio nuomones apie kitus Vasario 16-tosios signatarus. Prof. Kai-rys, apie juos parašyti redakto-rius paprašytas, pažadėjo: "Mė-ginsiu prisiminti atsargiai, kad mirusių neįžeisčiau".

Žitėdamas į Lietuvos Tary-bos narių fotografiją, pradeda nuo centrinio asmens joje:

"Grįžęs iš Bulgarijos į Lietu-vą su nepaliečiamu aušrininko ir tautos veterano autoritetu, dr. J. Basanavičius nebemokėjo įsi-kinkyti visa pilnuma į jos gyve-nimą"... "Tarybai dr. J. Basa-navičius buvo savitiška dekora-cija".

Apie A. Smetoną: "Nuotrauko-je greta dr. Basanavičiaus sėdi Antanas Smetona. Smetona sten-gėsi būti greta dr. J. Basana-vičiaus ne tik nuotraukose, bet ir per visą Tarybos veikimo me-tą -- mėgo pasišildyti autoritetų šviesoje".

Turėdamai prieš akis prof. S. Kairio irgi nepaliečiamą signata-ro autoritetą, bandysime taip pat atsargiai, kad neįžeistumėm, pastebėti, jog mums atrodo, kad gyvasis signataras kažkaip nesu-gebėjo savo anų laikų bendradar-bių apibūdinti, jų nepagrįstai ne-pamenkines.

Kad J. Basanavičius anuo metu jau nebuvo itin narsus veikėjas, tas seniai žinoma. Jis gi tada jau baigė septintąją savo amžiaus dešimtį, buvo nestiprios sveika-tos, be to, iš viso gi buvo dau-giau romantiškos praeities tyri-nėtojas, tautinės sąmonės gai-vintojas, o ne politinės akcijos žmogus. Tačiau autoriteta jis to meto lietuviuose tebeturėjo tokį, kad vargu ar teisinga teigti, jog Vilniaus konferencijon sušauk-tieji veikėjai išsirinko jį konfe-rencijos pirmininku ir išrinko Lietuvos Tarybon tik "savitiškos dekoracijos" sumetimais.

Kad A. Smetona Tarybos nuo-traukoje sėdi šalia Basana-vičiaus, yra ne tik savaime suprantama, bet kitaip gi ir bū-ti neturėjo: juk jis buvo Tarybos pirmininkas. Pirmininkas turėtų būti centrinė vietoj. O jei A. Smetona toj istorinė nuotrau-koj nesiveržė į savo kėdę, o pagarbiai užleido ją dr. Basana-vičiui, tai tas greičiau liudija ne kokį "šildymąsi autoritetų šviesoje", o mokišimą pagerbti nuopelną gausen. Pats prof. Kairys tolesniame sakinyje jau kalba, jog Smetona turėjo tiek įtakos Tarybos daugumai, kad Taryba dėl to net nepopuliarių nutarimų nepriminėjo. Nejaugi totaki įtaką A. Smetona tada būtų išsikovojęs pastangomis visada būti greta..." "savitiškos dekora-cijos"?

rapilyje buvo įsteigta Tautos Pa-žangos Partija, kuriai 1918 m. gale persikėlus iš Rusijos į Lie-tuvą, ir A. Smetona joje pradėjo veikti. Tautos Pažangos tikslas -- laisva Lietuva su pačių lietu-vių apsisprendimo teise. Pažan-giečiams esminis dalykas tuomet buvo pati Lietuvos laisvė, o ne jos valdymosi forma, nes, anot Tumo, "laisvo žmogaus nepa-veikia konstitucinė monarchija, o vergų dvasios piliečių nepada-ro laisvais nė demokratinė respu-blika".

Tuometinis lietuvių politinis veikimas, siekiąs Lietuvai lais-vės, buvo panašus į šachmatų žaidimą, kurio partneriai toli gražu nebuvo lygūs. Lietuviams padariusi kūrį ėjimą, sunku buvo iš anksto numatyti, ar jis yra ge-riausias ir tinkamiausias iš visų galimų, juoba, kad lietuvių par-terinis, vokiečiai, dažniausiai ne-skubėdavo atsakyti, nes dėsiniu jie daugiausia tikėjos laimėsią. Lietuviams priešingai -- dėsni-mas buvo žalingas, nes trukdė jų žygi, o vokiečiai jį dėsle, de-rindami su savo sėkmėmis ar ne-sėkmėmis frontuose.

Ar išmintinga buvo lietuviams savo laisvės žygįs siesti su vo-keičiais, kurie Lietuvą buvo oku-pavę, o ir karą laimėję ge-riausiu atveju iš jos būtų padarę tik savo valstybės provinciją?

(Bus daugiau)

AKIMIRKOS

Pabudus po dešimtmečio

BRONYS RAILA

Jei kas prieš dešimtmetį būtų užmigus ir šilanden nubustų, nepatikėtų išvydęs, į kokią fantastišką akligatvį nusivairavo didžioji tarptautinė politika ir į kokią fantastišką plotmę nuslinko lietuvių tautos išlaisvinimo kova.

O kur gi kitur ji galėjo nuslinkti? Kur kitur nusivairuoti? Kaip ji galėjo neuždusti?

Taika ją uždusino, Taika sėkmingai sunaikino pavergtųjų tautų rezistenciją už geležinės uždangos. Visi gi buvo tik už taiką: ir Rusija, ir Amerika, ir apaštališkasis Sostas, ir Anglija, ir Tieto, ir Gomulka, ir Kadaras. Taikos priešų bapaliko tik Mao Tse-tungo Kinija su albanais. Taika yra idealas, Taika-geriau už mirų. Štai koks šventas dalykas tapo taika! Geriau raudonas, negu lavonas...

Visa tai yra logiška. Pavergtos tautos? Ką jūs dabar svaičiojate, ponas: kur tikydar yra? Azija ir Afrika jau laisva. Tik dar Angolą reikės išlaisvinti nuo portugalų. Pabaltijo tautos? Lin-

kėtume jom laisvės, bet ar negeriau jom ramiai pabūti įtampų atoleidžio naftalino? Juk Lietuvą patogiai padėjo į taikos šaldytuvą ne tik a.a. popiežius Jonas XXIII, bet ir Tasai, Kurį jis atstovavo. Dievop dar šaukėsi tik Sibiro tremtinė savo maldaknygėje. Reikšmingai, geru laiku, tinkamoje vietoje. Kai užgeso ir laisvė, ir kova, ir viltis, -- liko nors vergo darbas, nors malda. Laisvės išdavimo simboliai, vargo akvarelės, better red than dead...

Absurdiškame pasaulyje po dešimtmečio pabudus, pasenusiam reakcininkui turbūt viskas atrodo absurdai.

Kartais net ir tokios pastovios mūsų išlaisvinimo vertybės, kaip Diplomatinė Tarnyba, Vilkas, Nepriklausomybės Talka, Lietuvių Frontas...

Tikrai, kas gi begalėtų būti labiau pastovesnio ir kiekiau už

granitą, kaip visų tos pačios prakalbos, rezolucijos ir amžinias vienybės troškimas? Nė žingsnio į šalį, nė žingsnio pirmyn.

Nepriklausomybės Fondas sėkmingai baigia išplatinti Lietuvos partizanų dainas, kurios buvo pradėtos miškuose dainuoti lygiai prieš 19 metų. Kaip srauniai bėga tas prakeiktas laikas!...

Lietuvių Fronto bičiuliai nepatrina partizanų dainų, bet išmoko jas padainuoti vasaros stovyklose ir išvystė beveik religinį partizano kultą. Geru ir dėkingu laiku, kuomet partizanų nebėlio nei Lietuvoje, nei užsienyje. Kaip išraiškingi legendos burtai!...

Skaudūs ir pagrįsti skundai dažnėjo, kad vis labiau išsenka aukų upeliai lietuvių bei išlaisvinimui palaikyti. Bet trečdalis milijono dolerių be ypatingo triukšmo baigia susirinkti šiluvos kopyčiais, kuri suspindės sostinės katedroje puošniau už Vilniaus Aušros Vartų globėją. Dolerių perkamoji vertė mažėja, tik

jų skaičius didėja Amerikos lietuvių kišenėje. Ir masiškai kyla ūpas daugiau statyti maldos namų.

O rublio vertė pakilo, Steigiasi ir plečiasi kelionių biurai į "Lietuvą". Geležinės uždangos laužėjai, plyšių ieškotojai, kolaborantai ir ryšių filosofai darbuojasi.

Lietuvos nepriklausomybė? Fantastinių reakcininkų iliuzijos tvaikas! Aišku, turėjo atsirasti toks, kuris socialistų žurnale nepriklausomybės idealą jau rašė tarp kabučių. Tautinė rezistencija užsienyje, rezistentai laisvės kovotojai? Juk tai "vidiniai prieštaravimai", anot K. Stropaus. Ir turėjo pagaliau atsirasti toks, kuris A. Vanagaičio įsteigtoje Chicagos lietuvių mėnraštyje pareiškė, kad ir čia jam mieliau kabutės.

Taip sovietinės kabutės ir sukabina plieninius laisvės kovų įstatymus.

Ilgamžis ir kruvinas, skaudus ir didelis visų laikų politinių ir socialinių revoliucijų patyrimas mums liovėsi galioti. Kovos išgyvenimas vieniems iš mūsų bepailiko tik nieko nebekaštuojantis tuščiažodžiavimas. Kitiems -- vasaros stovyklose pamaldžiai prisimintina legenda. Treiems -- tik proga pasišaipyti iš patriotizmo, kadangi patriotizmas jiems atrodąs paskutinė kiekvieno suklusio priebeiga...

Patriotizmo perkamoji vertė visai nukrito.

Lietuvių politikos, kultūros ar diplomatijos institucijose naujų veidų beveik nematyti. Net po dešimtmečio pabudus -- nėra progų naujom pažintim.

O juk turėjo būti, nes dešimtmetis ar pusantro neišsvengiama ir natūraliai turėtų atvesti gyvenimą naują kartą. Ji pati turėtų veržti įsiveržti -- be leidimų, kvietimų ir "sąlygų sudarymo".

Perverčiau laikraščius, žurnalus, biuletenius. Daug rašto, net vietos nebėr kur sukrauti. Žinutėm ir nuotraukose gyviausi už visus skautai. Bet jie turbūt prieš vadizmą, nes patys šykščiausi naujais tremties politikos ir kultūros vadais.

O ateitininkai, per karą taip geidę "valdyti Lietuvą" ir po karo taip grobę "tremties valdžią"? Jų apstu žmonijos, bet gal jie man atleis ir nesupyks, jei daug nesigilinsiu į jų problemas, nes netikiu, kad dar po poros dešimtmečių jie beturėtų didelę ateitį lietuvių tautos raidoje tėvynėje. Gal išliks tik nuklerikalėje ateitininkai, gal naujasis vadas J. Girnius kada ir nurungs "Vienybės" Girnakalį?

Turėjau ilgąmetę viltį, kad arčiausiai tautą atsišlieti būtų lemta pažangiam tautininkam, ypač "tikriesiems liberalam" jų tarpe.

TELESFORAS VALIUS

Žemaitijoje (medžio raizynys)

DIVIDENDUS MOKAME KAS 90 DIENŲ! KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

PINIGAI PADĖTI IKI KIEKVIENO MĖNESIO 15-TOS DIENOS, NĖS DIVIDENDĄ NUO PIRMOS MĖNESIO DIENOS.

4 1/2% PRISIŪSIME DIVIDENDUS KAS 90 DIENŲ ANT INVESTAVIMŲ.

ŠIAS SĄSKAITAS YPATINGAI REKOMENDUOJAME PENSIONIERIAMS, KURIEM PROCENTAI YRA SVARBU GAUTI DAŽNIAU, NĖS IS TO PRAGYVENA.

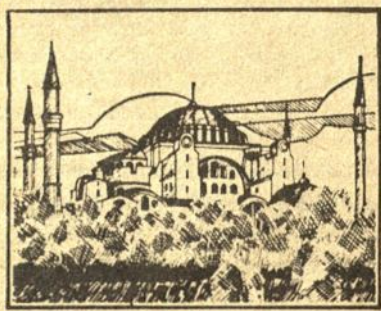

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS, sekretorius

Chicago Phone: 212-1395; Suburban Phone: 656-6330

Ankara - Paryžius (6)

STALČIUJE UŽSNUDĖ KELIONĖS ĮSPŪDŽIAI

Algirdas J. Greimas

Mes artinamės prie Belgrado, naktis artinasi prie mūsų. Į Belgradą nakvoti nevažiuosime -- beviltiška. Ne tai, kad viešbučių nebūtų; yra, visko yra, net ir labai gerų viešbučių, kur tarnai baltom pirštiniem apie tave sukinėjasi. yra. Bėda tik tai, kad laisvų kambarių juose paprastai nėra. Vienas sutiktas jugoslavams mums šį reiškinį jau prieš porą metų išaiškino: "Anksčiau į sostinę su reikalais atvažiuodavo, sakysime, fabriko direktorius ar apskrities viršininkas vienį; dabar gi kiekvieno tokio reikalo siunčia "delegaciją", kuriai kambariai iš anksto rezervuojami. Jei prie delegacijų pridėsi kiekvieną savaitę vykstantį respublikinį, tarprespublikinį ar tarptautinį kongresą su jo kongresistais -- tai Belgradas ir perpildytas.

Bandome tad visokias didžiūniškas ar karališkas vasaros rezidencijas Belgrado apylinkėse. Pirmoje -- nepavyksta: ji, sako, valdžios uždaryta, nes pasidariusi jau pargarsį pasimatymų vieta. Antroji, Serbijos karaliaus Petro I-jo vasaros rezidencija, mus priima patamsėje: ką tik praužusi audra sudraskė elektros laidus.

Vakarienaujame tad intymiai -- žvakių šviesoje ir miegame karališkoje lovoje. Tai, žinoma, įvykis istorinis: ne kasdien žmogų pasitaiko su karaliais bent šitokių būdu bendrauti. Pirmąjį kartą didžiūnių kailių teko atsistoti Romoje, jau prieš kokius šešis metus. Buvo tai Suez ekspedicijos išvakarėse. Norėdama apstatyti egiptiečius, ir parodyti, kad apie karą ji ir negalvoja, prancūzų valdžia surinko mus visus -- mokytojus ir profesorius -- ir, paruošusi specialų lėktuvą, pasiuntė į Egiptą kaip taikos balandėlius, pasiilkdama sau, žinoma, moteris ir vaikus. O tiems balandėliams ėmė ir nepasisekė -- vos sparneliai jiems nenusvilo: virš Romos pakilęs lėktuvas užsimanė kažkodėl pradėti degti. Sugrįžom tada į Romą ir, kaip kompensaciją, važinėjo mus po miestą, girdė ir valgydino, o vakarienai nuvežė į Mussolini meilužės Petacci vilą, ant aukštos kalvos pastatytą, visą Amžinąjį Miestą dominuojančią.

Visi tada nutarėme, kad toks žestas -- tvarkoj, kad dėl malonumo pabuvoti didelio žmogaus meilužės intymume apsimokėjo gal ir keltą minučių iš baimės paprakaiuoti.

O pas Petrą I-jį ne tik vakariene žvakių šviesoje gavome, bet ir paskaitą apie Jugoslavijos vidaus politiką išsklausėme. Iš kambarinės -- Austrijos Imperijos palikuonės -- sužinojome visų dabartinių Jugoslavijos blogybių priežastį: die Tito ist polnisch, Tito žmona lenkė, kaip refreną ji nuolat mums kartojo, tartum tas vienas faktas jau viską ir paaiškintų, tartum jinau būtų žinojusi kad mes lietuviai, kad ir mes turime jau šimtą metų kartojamą panašų refreną: die Jagello war polnisch...

19 RUGPĖČIO, IŠ AVALA I LIUBLIJANA

Kylame anksti, kelionė ilga prieš akis: reikia vienu ypu pervaziuoti dar keltą Jugoslavijos federalinių valstybių: Serbiją, Kroatiją, Sloveniją.

Pusryčiai Belgrade. Maskvos viešbutis, su nemalonių prisiminimų virtine: praeitais metais mūsų Zazie čia užsikosėjo ir užspringo. Reikėjo ieškoti garažo, sugebantį ir sutinkančio į pataisyti. O kad rasti garažą, reikėjo visų pirma susirasti Prancūzijos Kultūrinį Patarėją: o kad jį sugauti, reikėjo surasti Ambasadą: o tai poros valandų darbas, kas sekundė drebant, kad Zazie visai užpyks ir vidury gatvės, užsispyrus sustos. Reikalai, žinoma, susitvarkė, kaip viskas, geriau ar blogiau, susitvarko šiame pasaulyje. Suradome Ambasadą, jina -- Patarėją, jisiai -- garažą, o garažas po kiek laiko surado ir mechaniką. Atsimenu, kaip pagūdės ir apkamšęs lovoje savo pavargusį "soferį", išėjau dar truputį pasivaikščioti į Belgrado Corso. Tai pirmas mano surastas simpatiškas Belgrado bruožas. Saulei nusileidus, didžioji miesto gatvė uždraudžiama automobiliams ir pavirsta pietietišku promenadu vieta. Jauni ir seni, panos ir kavalieriai už-

miršta dienos rūpesčius ir vaikštinėja, juokas krėsdami, vieni kitus užkabinėdami, bet linksmi, atsileidę ir atlaidūs.

Šį kartą gi suradome dar vieną kapitalistišką Belgrado bruožą: dame-pipi instituciją. Viešos išvietės ne tik kad yra, ne tik kad, palyginti, švarios, bet jos, kaip Paryžiuje pagyvenusio amžiaus ponios prižiūrimos. Nusprendėme: jei tokie dalykai ir toliautės, socializmas Jugoslavijoje ilgai neišsilaikys.

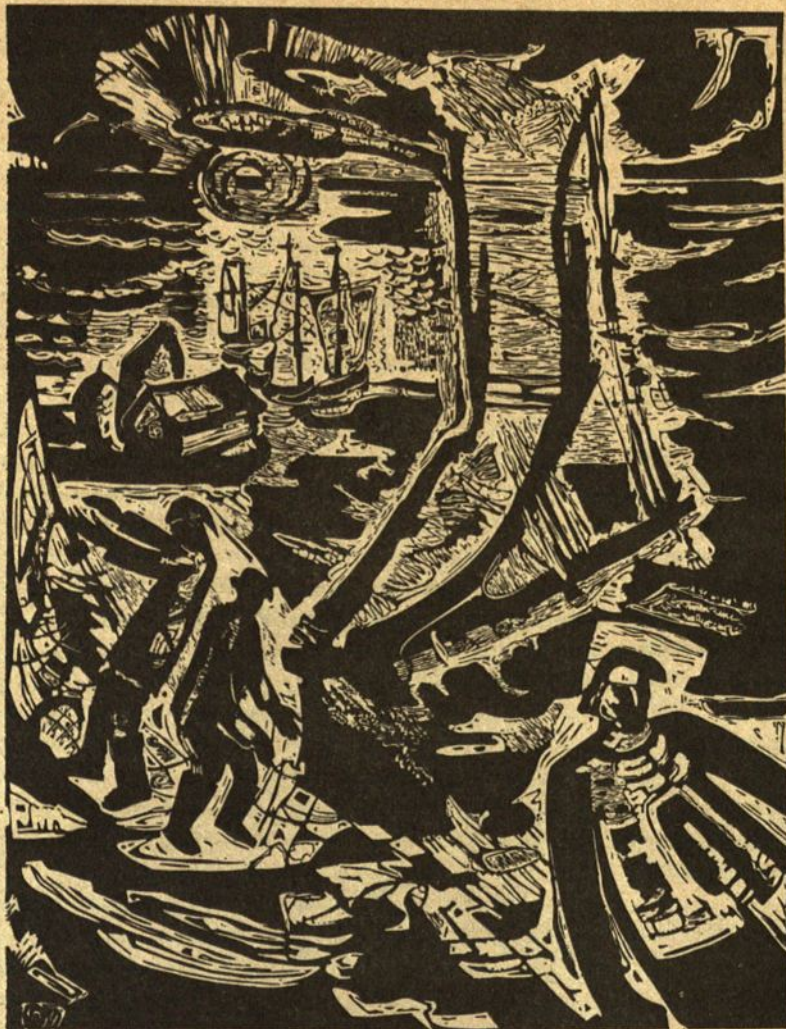
Tarp Belgrado ir Zagrebo, Kroatijos sostinės, 400 km, automobilio, pieštuku ant žemėlapių užbraukto. Bepigi ir keliu tęsti ir jais važiuoti: lygumos, lygumos, su protarpiais pasimaišančiais po kojų miškeliais. Tai senovėje garsi Panonija -- romėnų armijos kolonizacijai atiduota rytų erdvė. Bėda tik kad kelio monotonią pavojingą -- kviečia snustelti. Kovodami su grasinančiu snauduliu, pradėdame šnekėti, apie šį ir apie tą, iš tuščio į kiaušį, kaip sakdavo senovės lietuviai.

Nežinau, ar jūs pastebėjote tą keistą faktą, kad turistai, apžiūrėdamas vieną kurią grožybę, būtinai kokią nors kitą grožybę prisimena, būtinai ne apie tai, ką jis mato, bet ką jis kadaise matė kalba. Vien tai jau būtų tema pasikalbėti apie žmogiškojo sutvėrimo keistumą. -- Užtat ir mes: rasdami Jugoslavijoje, kalbame apie bulgarus. Apie bulgarų tautos simpatišumą, atvirumą, švarumą, paslaugumą ir kitas dorybes, kurių Jugoslavijoje negalima rasti: prisimename ta progą ir bulgarų reikalų specialistų nuomonę, pagal kurią šios tautos elitas, afvirkščiai, labai jau atsparus kultūrai esąs. Jugoslavijoje gi priešingai: kiek pati tauta, iš pirmo žvilgsnio atšiauri, be gracios judesiuose, be žmogiškos šilimos veiduso, tiek, sako, jų elitas atviri viskam, nuo abstraktaus meno iki konkrečios muzikos.

Pasikalbėjimo lygis kyla į filosofines aukštumas: jei elity kultūringumas nieko bendro neturi su liaudies gūvumu, tai koks gali būti ryšys tarp liaudies kultūros ir elity sukurtos civilizacijos? Ar mums lietuviams, taip išdidiems savo liaudies menais ir išmintimi, nemažėja šansai sparčiai vystyti aukštą kultūrą?

Nepastebėję pravažiuojame sieną tarp Serbijos ir Kroatijos: ji tiesa, ir neatžymėta. Ir tik staiga, važiuodami pro poilsio būstinę, pastebime ant jos užrašą: restauracija. Aha, reiškia, randamės jau Kroatijoje, nes Serbijoje tos rūšies staigos vadinasi vulgariais restoranais. Pamažu ir kiti vakarietiškos kultūros ženklai ima rodytis, o svarbiausi iš jų -- abiejose kelio pusėse toluose susigūžę kalneliai su katalikiškais austriškojo baroko bokštais. Serbai, mat, ne tik benąžiu nuo mūsų slėpė, bet ir savo cerkvių bonias -- netyčia tiksliai vieną kitą galėdavo atrasti. O su katalikiškų bažnyčių varpinėmis kažkas mielo, šilto ir artimo į dušią liejasi: tai mūsų vakarietiškosios dvasios nesąmoninga mitologija -- bažnyčia, tiesa, dominuoja miesteliuose, bet kartu ji ir globoja, ir jungia, artindama žmones ir trobas vienus prie kitų.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

TELESFORAS VALIUS

Žvejai (medžio raižinys)

KRISTIJONAS DONELAITIS – IŠTIKIMASIS MŪSŲ TAUTOS SŪNUS

STEPAS VYKINTAS

Daugelis mūsų tautos gabių ir talentingų poetų išbarstė savo gabumus svetimoms tautoms, mums palikdami tik vardą ir kūrinius svetimomis kalbomis. Donelaitis visą amžių liko ištikimas mūsų kalbai, mūsų tautai. Jis mokėjo bent kelias svetimas kalbas nebologiau kaip lietuvių. Ypač vokiečių kalbą jis mokėjo taip, kaip ir gimtąją lietuvių kalbą. Jis galėjo greičiau išgarsinti pasaulį, rašydamas savo kūrinius vokiečių kalba. Tačiau jis mieliau pasirinko lietuvių kalbą, kuri buvo jo tėvų, protėvių, tautiečių kalba.

Kaip Donelaitis tautiškai subrendo? Pirmiausia, jis buvo kilęs iš lietuvių ūkininkų šeimos. Jo tėvas, kuris gyveno Lazdynėlių kaime, Gumbinės apskrityje, kaip Nesselmannas rašo, buvo tikras lietuvis -- National - Lietauer. Čia Donelaitis ir gimė 1714 m. sausio 1 dieną. Tai buvo dvirvietė, kur XVIII amž. pradžioje dvarėlis dar priklausė Donelaičiams. Vėliau Donelaičiai nuskurdė, nes tėvas anksti mirė, o motina su septynetu vaikų, keturiais sūnėmis ir trimis dukterimis, nepajėgė ūkio tvarkyti ir šeimos aprūpinti.

Jaunas Donelaitis pateko į Karaliaučiaus Knyptavos katedros mokyklą, kur beturčių vaikai gaudavo nemokamai butą, iš dalies maistą ir mokslą. Čia Donelaitis, matyt, nerčiau gyveno kaip Dickenso Oliveras Twistas prieglaudoje. Tačiau vargais negalais

Donelaitis baigė šią mokyklą, kartais net bado kankinamas. 1736 metais jis įstojo į Karaliaučiaus universitetą teologijos studijuoti. Šis kun. Albrechtas 1544 m. įsteigtas universitetas buvo lietuviybės centras. Iš čia išaugo Rapalio-nis, Kulvietis, Mažvydas, Vilentas, Bretkūnas ir kt. Čia savo gimtą lietuvių kalbą jis mokėjo ne tik hebrajų, graikų, lotynų, prancūzų kalbas, bet pagilino ir savo tėvų kalbą, nekalbant jau apie vokiečių, kuri dominavo universitete. Tuo būdu Donelaitis universitete, o ypač lietuviškame seminare, subrendo kaip gili anų laikų intelektualinė lietuviškoji asmenybė.

Baigęs universitetą, Donelaitis buvo paskirtas Stalupėnų pradžios mokyklos mokytoju ir choro vedėju, vadinamam kantoriumi. Greit jis buvo, matyt, už sąžiningą ir tinkamą pareigų ėjimą, paaugštintas į mokyklos rektorių. 1743 m., išlaikęs Karaliaučiuje kunigo egzaminus, Donelaitis buvo Isruties superintendente Hahno paskirtas Tolminkiemio parapijos klebonu. Čia jis šioje protestantų parapijoje išklebonavo iki mirties 1780 vasario 18 d.

Pabrėžtina, kad Donelaičio laikais Tolminkiemis jau buvo gerkai suvokietinta apylinkė. XVIII amž. pradžioje šiose žemėse dar viešpatavo lietuviai. Tik 1709 -- 11 m. badas ir maras nusiaubė

ši lietuvišką kraštą ir suguldė žmones mirties patalan. Tada vokiečių valdžia privežė į neapgyventas lietuviškas žemes kolonistų iš visų užkarijusių: Salzburgo, Bavarijos, Šveicarijos. Čia dar atsirado prancūzų, lenkų, žydų ir kitų kitokių. Rusai su savo nepalaujamais karais siautė čia taip pat nežmoniškai. Todėl Tolminkiemis pasidarė itin pravažiuojamas viešbutis, įvairių tautų ir kultūrų mišinys. Pastovių gyventojų lietuvių Tolminkiemio parapijoje beliko apie ketvirtadalį visų gyventojų. Ir tie patys liko skurdžiai neturteliai, vokiečių dvarininkų baudžiaminkai.

Klebonaudamas tokioje parapijoje, kitas kunigas galėjo greit prisitaikinti daugumai ir aukštuomenei, norėdamas gerai gyventi. Tačiau Kristijonas Donelaitis buvo tikras lietuvis, savo gimtosios žemės sūnus, kuris geriau pasirinko kovos ir vargų kelią, ginčydamas lietuvių mažumos idealus ir teises, negu oportunistiškai pasiduodamas valdančios daugumos priespaudai. Donelaitis ne tik užjautė, bet ir visa širdimi mylėjo lietuvių. Jis jais rūpinosi, gelbėjo, guodė ir stiprino jų dvasią. Jis sakė pamokslus lietuviškai, jis skaitė savo lietuviškai parašytus raštus parapijiečiams, manoma, net pamokslų vietoje, jis pastatydino savo lėšomis našlų prieglaudą, kur po jo mirties, be kitų našlų, gyveno ir jo žmona Ona Regina Donelaičienė. Tai gi, Donelaitis buvo lietuvis, krikščionių kunigas, karitatyvi asmenybė.

Jis taip pat buvo kovotojas dėl teisybės ir tiesos. Kada amtmonas Baehringas ir Ruhigas užgrobė parapijos žemes, Donelaitis iškėlė jiems bylą. Ir ilgus metus jis bylinėjosi ne tiek dėl žemės, kiek dėl savo ir parapijiečių teisių. Tai rodo Donelaičio užsispyrimą, valios tvirtybę, jo tiesų ir atkaklių charakterį. Jis su šiais dvarininkais kovojo ne iš šykštumo, bet iš principo, ginčydamas teisybę, savo ir žmonių teises.

Donelaičio biografijoje pabrėžtinas ir jo asmenybės platumas ir šakotumas. Jis buvo ne tik protestantų teologas, parapijos pavyzdingas klebonas, ne tik poetas, filologas, bet ir menininkas, muzikos, dailės mėgėjas. Jis pats kūrė ir komponavo giesmes. Jis meniškai dirbo fortepionus, barometrus, termometrus. Prisiminkime dar, kad jis savo laisvose dažnai citavo graikų ir romėnų poetus, o Vergilijų ypatingai mėgo, tai ir turėsimė Donelaičio intelektualinę asmenybę, subrendusią įvairių kultūrų pavyšyje. Nemažiau jis, matyt, buvo susipažinęs ir su tu laikų vokiečių, prancūzų, anglų

ŽURNALO LITUANUS NAUJAS LEIDĖJAS

ALGIS LUKAS

sima is mokslinių darbų monografijas anglų kalba ir sąlygoms leidžiant suorganizuoti seminarus Amerikos universitetuose Lietuvos ir Pabaltijo kraštų klausimais.

Lituanus žurnalas ir toliau reikalaus plačios lietuvių visuomenės finansinės paramos, kadangi daugiau kaip pusė viso Lituanus žurnalo tiražo yra išsiuntinama nemokamai amerikiečių gyvenime įtakingiems asmenims ir organizacijoms.

Tikimasi, kad įvairios lietuvių organizacijos ir toliau jaus pareigą remti šį žurnalą, paskiriant jam dalį savo pajamų, o neseniai suorganizuoti dideli lietuvių fondai jaus reikalą paskirti kasmetai dalį savo lėšų Lituanus žurnalo leidimui. Lietuvių Studentų Są-

junga yra pasižadėjusi praveisti platesnį Lituanus žurnalui vajų lietuvių kolonijose rugsėjo mėnesį ir tikimasi, kad jiems bus parodytas atitinkamas nuoširdumas. Lituanus Fondacija, reiklia atsiminti, yra tik centrinis organas, per kurį bus siekiama visokiems būdais kas metai surinkti virš \$8,000 dolerių reikalingų išleisti keturis Lituanus numerius per metus.

Pradedant pirmu 1964 metų leidiniu Lituanus prenumerata bus \$3,00 metams. Tačiau manoma, kad lietuviai, kurie šį žurnalą užsisakys, atsiųs kartu ir savo auką, kurios pagalba bus galima žurnalo pasiūlyti kokiame nors pasiūlymėjusiam svetimtaučiu.

Lituanus žurnalo redakcijos ir administracijos adresas: P.O. Box 9318, Chicago 90, Illinois. Lituanus Fondacijos reikalais galima kreiptis tuo pačiu adresu.

LIETUVIŠKA KNYGA YRA GERIAUSIA DOVANA

Dirvos administracija mielai patarnauja tiems mūsų tautiečiams, kuriems knygą neparanku įsigyti dėl gyvenamos vietos ar kitų aplinkybių, tačiau, kurie myli lietuvišką žodį, kūrį, ir kurie mielai norėtų ne tik papuošti lietuviškomis knygomis savo knygų lentynas, bet ir tąja ar kita knygą norėtų susipažinti ar ją panaudoti kaip dovaną.

Čia patiekiame dalį knygų sąrašo. Stengsimės jį papildyti. Prašome jį išsikirpti ir pasaugoti ateičiai, nes ne visą laiką galėsime jį įtelpinti Dirvoje.

Pasirinkę knygą, atsiųskite čekį atitinkamai sumai ir už poros dienų knygą ateis pas jus paštu.

LITUANISTIKA, MEMUARAI, ALBUMAI:

Prof. V. Biržiška, ALEKSANDRYNAS I ir II tomas po	\$7.50
DABARTINIS LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNAS	\$12.00
M. Krupavičius, LIETUVIŠKOJI IŠEIVIJA	\$2.00
Dr. A. Šapoka, LITHUANIA THROUGH THE AGES	\$3.50
L. Valiukas, LITHUANIA LAND OF HEROES	\$4.75
ART COLLECTION (liet. dailininkų kūrinių albumas)	\$6.00
V. Kavolis, LIETUVIŠKASIS LIBERALIZMAS	\$3.00
M. Biržiška, LIETUVIŲ TAUTOS KELIAS	\$2.00
R. Škipitis, NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ STATANT	\$5.00
V. NAGIUS-NAGEVIČIUS	\$6.00
J. Petraitis, KAIP JIE MUS SUŠAUDE	\$1.80
Jonas K. Karys, NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS PINIGAI	\$5.00
Bronys Raila, TAMSAUSIA PRIEŠ AUŠRĄ	\$5.00
Bronys Raila, IŠ PASKENDUSIO PASAULIO	\$5.00
V. Alantas, VANAGAITIS	\$2.00
Dr. J. Prunskis, VYRAI KLYSTELIUOSE	\$3.00
J. Andriūnas ir P. Svyrius, LIETUVA TIRONŲ PANČIUOSE	\$1.50
P. Andriūšio ir Vl. Radzevičiaus, BLEZDINGĖLĖS PRIE TORRENTO	\$2.00
AUSTRALIJO LIETUVIŲ METRAŠTIS	\$10.00
Dr. J. Grinius, MANO VIEŠNAGE AMERIKOJE	50
Alfonsas Nevardauskas, PAJŪRIJAI - PAMARIAIS	\$5.00
PANEVŽYS -- Monografija	\$6.50
St. Goštautas, ARTE LITUANO	\$4.00

ROMANAI, NOVELĖS, POEZIJA:

LAISVĖS KOVŲ DAINOS	\$5.00
Marius Katiliškis, ŠVENTADIENIS UŽ MIESTO	\$5.00
Sally Salminen, KATRYNA	\$5.00
Jozas Krūminas, ŠEŠTASIS MEDIS	\$3.00
R. Spalis, ANT RIBOS	\$4.00
R. Spalis, ANGELAI IR NUODEMES, novelės	\$1.50
F. Neveravičius, BLAŠKOMOS LIEPSNOS 2 tomai po	\$2.00
V. Ramonas, DAILININKAS RAUBA, novelės	\$3.50
V. Ramonas, CROSSES (angliškai)	\$4.00
St. Santvaras, AUKOS TAURĖ, poezija	\$2.50
A. Škėma, BALTA DROBULĖ	\$1.50
Alė Rūta, BROLIAI	\$1.50
Alė Rūta, ŽVAIGŽDĖ VIRSUM GIRIOS	\$4.00
Alė Rūta, I SAULETĖKI	\$1.50
Jeronimas Ignatonis, LŪZIAI	\$3.00
J. Švaistas, PETRAS ŠIRVOKAS	\$2.75
J. Švaistas, ELDORADO	\$1.80
Jurgis Gliuda, HOUSE UPON THE SAND (angliškai)	\$3.95
Jurgis Gliuda, NAMAI ANT SMĖLIO	\$2.00
V. Volertas, UPE TEKA VINGIAIS	\$3.50
Jonas Vėgėlis, VISGAILIUS, poema	\$3.00
LITHUANIAN QUARTET	\$4.95
LITHUANIAN FOLK TALES	\$4.50
SELECTED LITHUANIAN STORIES	\$5.00
V. Kavaliūnas, KALNŲ GIESMĖ	\$2.50
Alfonsas Tyruolis, METŲ VINGIAI, poezija	\$3.00
Alg. Mackus, JO YRA ŽEME, poezija	\$2.75
Maironis, JAUNOJI LIETUVA, kietais viršeliais	\$2.00,
minkštais	\$1.50
A. Nasvytis, LEAVE YOUR TEARS IN MOSCOW	\$3.95
St. Bndavas, LORETA	\$1.80
A. Baranaukas, KALVOS IR LANKOS	\$2.00
Jurgis Jankus, PO RAGANOS KIRVIU	\$1.50
Kostas Ostrauskas, ŽALIOJOJ LANKELEJ (dvi vienaveiksmės dramos)	\$3.00
J. Grušas, PABŪČIAVIMAS	\$1.50
Bernardas Brazdžionis, VIDUDINIO SODAI, poezija	\$4.00
P. Abelkis, ATLADŲ PAVESY	\$3.50
Vincas Krėvė, RAŠTAI	\$5.50
V. Kudirka, MEMOIRS OF LITHUANIAN BRIDGE	\$2.00

Užsakymus siųsti šiuo adresu:

DIRVA, 6907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio, 44103,

GRAMERCY SHIPPING CO.

ISTEIGTA 1947 — TURINTI MASKVOS USSR VNĖSPOLYTORG LEIDIMĄ — TURINTI DEPARTMENT OF BANKING AND INSURANCE (USA) LEIDIMĄ IR DRAUDIMĄ.

BE MUTTO DOVANOS Į USSR: Siuvamos mašinos, automobiliai, dviračiai, šaldytuvai, skalbimo mašinos ir daug kitų.

MŪSŲ SKANIŲ IR AUKŠTOS KOKYBĖS MAISTO PRODUKTŲ SIUNTINIAI SIUNTINYS "R" įkainuotas \$36.75.

1 svaras degintos kavos, 1 svaras Cacao, 1 sv. šokolado, 2 sv. virimui alyvos, 2 sv. cukraus, 2 sv. ryžių, 1 sv. sūrio, 2 sv. rūkytų lašinių, 2 sv. rūkyto kumpio, 2 sv. džiovintų vaisių.

AUKŠTOS KOKYBĖS MEDŽIAGOS

Reikalaukite mūsų sąrašų.

Gramercy - N. Y.

118 EAST 28th ST., Nr. 906

NEW YORK 16, N. Y.

PINIGAI Į USSR

Pilnai garantuotas pristatymas per dvi savaites. Pilnai išmokama. Gavėjo pasirašyti kvitai.

Kursas: 9 rubliai už \$10.

Už patarnavimą mokėtis iki

\$35.00 — \$3.50.

Virš \$35.00 — 10%.

Gramercy - N. J.

714 BRŌAD ST., Nr. 925
NEWARK, NEW JERSEY

Siuntiniai ir pinigai siunčiami į Vak. ir Rytų Vokietiją, Lenkiją, Rumuniją, Vengriją, Čekoslovakiją ir kitur.

New York telephone MU 9-0598

Atidarytas darbo dienomis 9-5:30, šeštad 10-1, sekmadienį uždaryta.

MOKESČIŲ MOKĖTOJŲ AKTUALIJOS

Klausimai ir atsakymai

S.M. KLAUSIMAS. Esu 74 metų amžiaus. Kai praeitais metais buvo specialisto paruošta, aš turėjau, kaip ir praeity, mokėti nedidelius pajamų mokesčius. Mano draugas, turįs 75 m. amžiaus ir didesnes pajamas negu aš, man sakė, kad jis pasiekęs 72 metus pagal įstatymus neturi mokėti ir nemoka jokių pajamų mokesčių. Apie tai kalba ir kiti mano pažįstamieji, kurie džiaugiasi, kad greit sulauks 72 m. Prašau parašyti kaip iš tikrųjų yra.

ATSAKYMAS. Mokesčių specialistas buvo teisingas. Pagal įstatymus visi Amerikos pilie-

čiai, o taip pat ir tie gyventojai, kurie čia atvyko pastoviai apsigyventi, turi kasmet paruošti pajamų mokesčių apyskaitas be jokio amžiaus apribojimo, jei jie turėjo metinių pajamų 600 ar daugiau dolerių. Sulaukę 65 metų turi paruošti apyskaitas tik tuo atveju, jei jie turėjo metinių pajamų 1200 ar daugiau dolerių. Jei paruošus tas apyskaitas išsina, kad asmuo turi mokėti pajamų mokesčius, tai neįtirtin kokio amžiaus jis būtų, jis nėra atleistas nuo mokesčių mokėjimo. Jei taip tikrai būtų, kaip Tamstos draugas sako, tai tuo labai džiaugtųsi seni milijonieriai, nes jų suaugę vaikai visuomet turėtų

mažas pajamas, o jų tėvai parodytų labai dideles pajamas.

Man atrodo, kad čia painiojami pajamų mokesčių įstatymo nuostatai su senatvės pensijų įstatymo nuostatais. Pagal šį įstatymą, jei pensininkas uždirba daugiau kaip 1200 dolerių į metus, tai jam yra atitinkamai sumažinama pensijos suma, bet jei toks pensininkas pasiekia 72 m., tai jo pensijos suma nėra mažinama, nežinrnt kiek jis beuždirbtų.

R.T. KLAUSIMAS. Aš išlaikau savo geradarį, kuris man nėra joks giminė. Ar aš galiu gauti tokią pat pajamų mokesčių nuolaidą, kaip už išlaikymą artimo giminės?

ATSAKYMAS. Taip, jei jo išlaikymas atitinka šias sąlygas: (1) išlaikomas asmuo neturi turėti savo pajamų, kurios pasiektų 600 dolerių į metus, (2) išlaikytas turi išieisti jo išlaikymui daugiau kaip pusę jo išlaikymui reikalingos sumos, (3) išlaikomas asmuo turi gyventi išlaikytojo bute ir būti jo namų ūkio narys ir (4) išlaikomas asmuo neturi turėti su išlaikytoju tokių santykių, kurie yra vietinių įstatymų draudžiami.

A.B.R. KLAUSIMAS. Ar galima atskaityti nuo pajamų automobilio nuostolius, padarytus susidūrus su kitu automobiliu?

ATSAKYMAS. Principiniai tokie nuostoliai yra atskaitomi, jei jie nėra padengti draudimo bendrovės ar kito automobilio savininko. Jie yra atskaitomi ir tuomet, jei buvo padaryti automobiliui, kuris yra naudojamas privatiems mokesčių mokėtojų reikálams. Jie taip pat yra atskaitomi, jei jie įvyko net dėl paties mokesčių mokėtojo kaltės ar jo automobilio vairuotojo. Bet tie nuostoliai nėra atskaitomi, jei jie buvo tyčia padaryti ar įvyko dėl apsidėjimo mokesčių mokėtojo arba jo automobilio vairuotojo.

Tie nuostoliai atskaitomi tik tuo atveju, jei mokesčių mokėtojas parodo savo pajamų mokesčių apyskaitoje ir visas kitas atskaitytinas išlaidas, bet nesinaudoja 10% jo bendrų pajamų atskaitymu. Šiuo atveju, žinoma, reikia turėti visus nuostolių patiesinamuosius dokumentus.

REDAKCIJOS PASTABA: Turintieji klausimų tv. mokesčių reikálais Dirvos skaitytojai gali rašyti Ant. Vaitkui šiuo adresu: 5621 So. Hermitage Ave., Chicago, Illinois, 60636. Atsakymai bus talpinami Dirvoje.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

RINKTINĖ -- nr. 14 (1963) Nidos Knygų Klubas Londone kas 3 mėn. leidžiama rinkinių spaudos straipsnių knygelė. Rinktinės kaina ne nariams 75c.

TECHNIKOS ŽODIS -- lapkr. gruodžio mėn. (6) nr. pagerbiamas suakutvininkas inž. St. Kairys. Turinyje žvilgsni į šių dienų techninę pažangą ir aktualijos. Žurnalą redaguoja V. Paviličius.

MUZ. J. BERTULIO: MIEGOK, JEZULI -- Kalėdinė lopšinė mezzo-sopranui solo ir fortepijonui -- 30c, ir SU DAINA Į TEVYNĘ -- Duetui, vyrų chorui ir fortepijonui -- 40 c. Leidinį išleido autorius, Sukrauta J. Karvelio prekybos namuose Chicagoje.

SPORTO ŽINIOS

TINKLINIO VARŽYBOS

XIV-jų Š. Amerikos Lietuvių Sportinių Žaidynių Tinklinio varžybos įvyks 1964 m. kovo 7-8 d. Chicagoje.

Varžybos bus vykdomos šiose klasėse: vyrų, moterų, jaunių A kl. ir mergaičių A kl.

Jaunių ir mergaičių A klasėje gali dalyvauti nevyresni kaip 1945 m. gimimo.

Dalyvaujančių komandų skaičius tinklinio varžybose neapribojamas ir jokios kvalifikacijos iš apygardinių pirmenybių nėra reikalaujamos.

Dalyvių registraciją atlieka sporto klubai iki š. m. kovo 1 d., šiuo adresu: Mr. Z. Žiupsnys, 5950 So. Fairfield St., Chicago, Ill. 60629 (Telefonas PR-6-6412).

Šiose žaidynėse bus sudaryta pagrindinės lietuvių rinktinės ginti lietuviškas spalvas 1964 m. Š. Amerikos Pabaltiečių Olimpiadose Žaidimuose, gegužės 9-10 d. Clevelande.

Kartu su tinklinio varžybomis, kovo 7-8 d. Chicagoje bus prarvestos 1964 m. Vid. Vakarų Sporto Apygardos moterų ir mergaičių krepšinio pirmenybės.

KREPŠINIO VARŽYBOS

XIV - Š. Amerikos Lietuvių Sportinių Žaidynių Krepšinio varžybos įvyks 1964 m. balandžio 4-5 d. Toronto, Ont.

Varžybos bus vykdomos šiose klasėse: vyrų, moterų, jaunių A, jaunių B ir mergaičių A.

Jaunių ir mergaičių A klasei priklauso nevyresni kaip 1945 m. gimimo. Jaunių B klasei priklauso nevyresni kaip 1948 m. gimimo.

Dalyvių registraciją atlieka klubai iki š. m. kovo 25 d., šiuo adresu: Mr. V. Bireta, 5 Traymore Cr., Toronto 9, Ont. (telefonas 762-2957).

Šiose žaidynėse bus sudaryti pagrindiniai lietuvių rinktinės, kurios atstovaus lietuviškas spalvas 1964 m. Š. Amerikos Pabaltiečių Olimpiadose Žaidimuose gegužės 9-10 d. Clevelande, Rinkinių sudarymą atliks ŠALFASGOS Krepšinio Komitetas.

Kadangi šią vasarą Š. Amerikos Lietuvių vyrų krepšinio rinktinė yra siunčiama į Australiją, klubai yra kviečiami atkreipti ypatingą dėmesį į savo komandų paruošimą. Š. Amerikos lietuvių reprezentacinės komandos pagrindu Australijos gastrolėms bus imama lietuvių vyrų krepšinio rinktinė, dalyvaujanti Pabaltiečių Olimpiadose Žaidimuose.

DETROIT

VASARIO 16 ŠVENTĖ

Detroitiečiai renkami šį sekmadienį įspūdingai paminėti Lietuvos Nepriklausomybės Vasario 16-tos 46-tąją sukaktį. Gubernatorius George E. Romney ir Detroito burmistras Jerome P. Cavanagh yra paskelbę proklamacijąs. Lietuvių delegacijos aplankė jų įstaigas oficialiai pasirašymui, šį sąlytį Lietuvos trispalvė plevsuoja miesto rotušėje.

Sekmadienio rytą iškilmingos pamaldos visose trijose lietuvių bažnyčiose. Dievo Apvaizdos bažnyčioje 10 valandą, šv. Petro ir šv. Antano bažnyčiose 10:30. Šv. Antano bažnyčioje organizacijos dalyvauja su vėliavomis. Šį sekmadienį, 3 val. po pietų iškilmingas aktas, Western High School auditorijoje, 1500 Scotten art West Vernor. Kalbas pasakys JAV senatorius Philip A. Hart ir buvęs Vliko pirm. Jonas Matulionis iš Toronto. Muzikinę dalį išpildys šv. Antano pa-

rapijos choras vadovaujamas muz. Alberto Mateikos ir Tautinių Šokių Sambūris Šilainė, vadovaujamas Galinos Gobienės. Aukos Altui bus renkamos prieš minėjimą ir pertraukos metu. Dalyviai maloniai prašomi nevėluoti. Po minėjimo įvyks vakarienė Lietuvių Namų naujai atremontuotoje apatinėje salėje.

Detroito ir apylinkių lietuviai maloniai kviečiami dalyvauti pamaldose, minėjime ir vakarieneje. Negalintieji dalyvauti siunčia savo auką Detroito Lietuvių Organizacijų Centrai, 15756 Lesure, Detroit, Mich. 48227.

* DR. ADOLFAS DAMUŠIS kalbės Vasario 16 šventės tema Lietuviškų Melodijų radio programoje šį šeštadienį, vasario 15, 4:30 iki 5:30 p. p. iš radijo stoties WJLB.

* ALGIS ZAPARACKAS, LSS CV pirmininkas ir Lietuviškų Melodijų radijo valandėlės pranešėjas bus Vasario 16-tos minėjimo vedėjas.

* IBSENO NORA bus vaidinama vasario 23 d. 3 v. p. p. Lietuvių Namuose. Vaidina Detroito Lietuvių Dramos mėgėjų Sambūris, vadovaujamas Mikšienės. Įėjimas \$1.50 asmeniui, studentams \$1.00.

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkoju DIRVOS redakcijai už talpinimą įvairių korespondentų straipsnių ir nuotraukų ir mano koncertų po Amerikos lietuvių kolonijas. Mano nuoširdi padėka p. Juozui Bačiūnui už pakvietimą koncertuoti Amerikoje ir už padengimą dalies kelionės išlaidų. Esu giliai dėkinga Amerikos ir Kanados lietuvių kolonijoms, kurios suruošė mano koncertus: Detroito D. L. Kunigaikštienės Birutės Draugijai, Clevelando Lietuvių Tautinei Sąjungai, Hamiltono Skautams Remti Draugijai, Rochesterio L. V. S. Ramovės skyriui, Bostono Laisvės Varpui, Elizabetho Apygardos Valdybai, Philadelphia Apylinkės Valdybai, Washingtono Amerikos Lietuvių Draugijai, Baltimorės Tautinei Sąjungai, Chicagos "Dainavos" Ansambliui, Omahos Bendruomenės Choriui, Los Angeles Tautinei Sąjungai; Detroito ir Clevelando radijo valandėlių vadovams už mano koncertų garsinimą, Amerikos Balsui Washingtono už mano dainų pertransliavimą į Tėvynę Lietuvą. Fotografams, padariusiems daug gražių nuotraukų iš mano koncertų ir priėmimų ir visiems muzikams ir korespondentams, kurie rašė mano koncertų recenzijas.

Nuoširdžiai dėkoju visiems mano koncertų proga įteikusiems man gėles ir dovanas. Taip pat dėkoju visiems mano draugams menininkams, chorų dirigentams, muzikams, mane taip nuoširdžiai sveikintiems ir priėmusiems. Ypatinga padėka prof. J. Žilevičiui, kuris mane taip

AUKOS DIRVAI

S. Jurgutavičienė, Cleveland 4,00
A. Patalauskas, Detroit 2,00
Dr. J. Sandargas,
North Royalton 4,00
A. Rinkinas, Detroit 4,00
V. Skridulaitis, New Zealand 2,00
K. Kraučinas, Chicago 2,00
S. Paulius, Chicago 1,00
P. Kvedaras, Toronto 5,00
A. Plioplys, Toronto 4,00
A. Statulevičius, Toronto .. 4,00
A. Dundulis, Chicago 1,00
K. Karalis, Cleveland 5,00
K. Miškinis, Rochester 1,00
J. Lescinskas, Detroit 3,00
B. Utenis, Dorchester 4,00
P. Žolynas, Chicago 2,00
Dr. P. Švarcas, Mascoutah .. 5,00
M. Senulis, Paterson 5,00
K. Valužis, Elizabeth 1,00
A. Rukas, Chicago 1,00

graziai spaudoje pristatė Amerikos lietuviams.

Savo ir savo pianistės vardu dėkoju visoms mano giminėms, draugams, kurie koncertų metu mus taip gražiai priėmė, suteikė nakvynes, ruošė vaišes, supažindino su Amerikos miestais, vežiodami nuo koncertų atliekamu laiku.

Dovanokite, kad pavardėmis negaliu visų suminėti, nes tai užimtų per daug vietos, bet esu visiems, visiems giliai dėkinga. Iš Amerikos lietuvių išsivežiau pačius gražiausius prisiminimus, kurių nepamiršiu visą gyvenimą. Nuoširdus lietuviškas AČIO visiems.

Jūsų Genovaitė Vasiliauskiene, Adelaide, Pietų Australija.

LATVIŲ IŠEIVIJOS VEIKLA

* CLEVELANDO LATVIŲ KREDITO DRAUGIJA jau siekia 160,000 dol. apyvartos ir 1963 m. grynais pelnas -- 5345 dol. Tai kiek daugiau, nei visas Lietuvių Fondas. Augant indėliams (vien per 1964 m. sausio mėn. naujų indėlių gauta už 25,000 dol.), draugija numato duoti paskolas 20 metų nekiln. turtui įsigyti. Skolininkai yra automatiškai draudžiami 2000 dol. mirties apdrauda.

Kredito draugija tikisi šiais metais pasiekianti ketvirtadalį milijono apyvartos.

* EVALDS ZARINŠ paskirtas Bank of Montreal Toronto skyriaus vedėju. Tai jaunas, vos 31 m. vyras, atvykęs Kanadon su pokario tremtinių banga. Retas atsitikimas, kad tremtiniai gautų tokį pasitikėjimą didelio banko vadovybėje. Bank of Montreal Toronto skyrius dar tik dabar baigiamas įruošti naujose, moderniose patalpose Bloor St., ir Euclid Ave. kampe. Latvių sluoksniuose juokaujama, kad Bank of Montreal vadovybė, įvertindama E. Zarinš gabumus, specialiai stato jam "nuosavą banką"...

SIUNTINIUS Į LIETUVĄ IR KITUS KRASTUS SIUNČIA

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U. S. Department of Justice ir paskelbta U.S. Department of Commerce

Cosmos Parcel Express Corp.

3212 So. Halsted St., Chicago, Ill., 60608
Tel. CA 5-1864 ir WA 5-2737

Marquette Gift Parcel Service

2439 W. 69 St., Chicago, Ill., 60629
Tel. WA 5-2737 ir 225-1864

Didelis pasirinkimas medžiagų ir visų kitų siuntiniams tinkamų prekių žemesnėmis negu kitur kainomis. Prieš sudarydami siuntinius, patikrinkite mūsų kainas.

Istaigos vedėjai: EDV. ŽUKAUSKAS IR VYT. ŽUKAUSKAS. Apie juos skyriruose galima užsakyti maisto siuntinius iš Danijos, taip pat akordeonus, siuvas ir rašomas mašinas iš Europos ir įvairias prekes, net šaldytuvus ir automobilius iš SSSR sandėlių.

VYRIŠKI RŪBAI

SIUVAMI PAGAL JŪSŲ FIGŪROS IŠMIERAS, PASIRINKTĄ MEDŽIAGĄ IR STILIŲ

• KOSTIUMAI • PALTAI

• FORMALŲ RŪBAI • UNIFORMOS

Darbas atliekamas geriausiose Amerikoje „SIMPSON“ kompanijos siuvelyklose.

Didelis pasirinkimas — vietinių ir užsieninių medžiagų.

NAUJAUSI MADŲ ŽURNALAI

JONAS H. AKŠYS

6645 S. WINCHESTER AVE., CHICAGO 36, ILL.
Telefonas 925 - 5179

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto.
Kainos: Paltai nuo \$80 iki ... Kostiumai nuo \$85 iki ...

Kas tik turi gerą skonį
Viską perka pas Lieponį!

Lietuvių Prekybos Namai

FURNITURE CENTER, INC.

Vienintelė lietuvių prekybos įmonė Amerikoje, parduodanti importuotus ir vietos fabrikų baldus, kilimus, namų įrengimus; televizijos ir Hi-Fidelity bei Stereo aparatus. Be to, pardavinėja baldus biznio įstaigoms, vasarvietėms, moteliams ir viešbučiams. Dovanai sudaromi specialistų dekoratorių planai.

FURNITURE CENTER, INC., ČIKAGOJE

6211 So. Western Ave., Marquette Parke
Tel. PRospect 8 - 5875

3207 So. Halsted St., Bridgeporte

Tel. Victory 2-4226

Abi krautuvės atidarytos pirmą ir ketvirtą. nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro, kitomis dienomis nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadeniais nuo 12 val. iki 5 val. atidaryta tik Marquette Parko krautuvė.

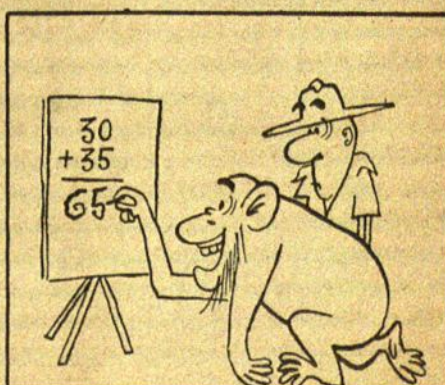
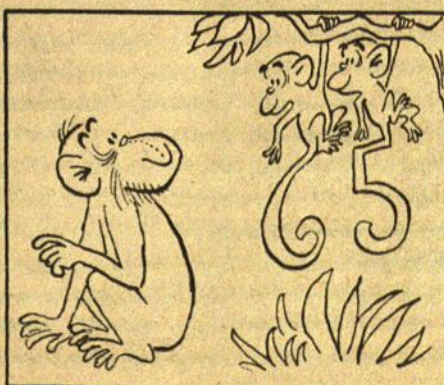
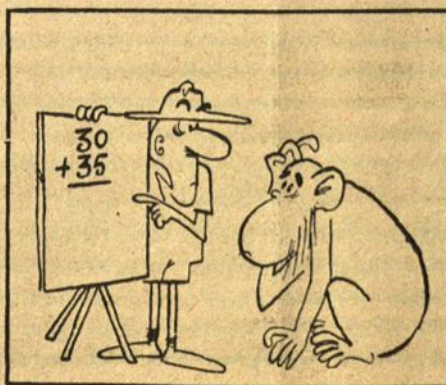
PETKUS LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

Keliautojo Mato nuotyčiai

YOUR FEELING ABOUT YOUR CAR

Pride of possession is a factor, but your plan of financing can add to your pleasure. That's where we come in! One of our 75 offices is near you!

NEPRIKLAUSOMYBĖS
SUKAKTIES MINĖJIMAS
TELEVIZIJOJE

WEWS (5 kanalas) žinių redaktorius Charles Day duos trumpą Nepriklausomybės sukakties minėjimo apžvalgą per savo programą sekmadienį, vasario 16 d. 11 val. vakare. Ta proga jis pademonstruos būdingesnius minėjimo momentus šv. Jurgio parap. salėje.

Ši programa bus matoma 5 kanale.

* E. MAZYS - MAZILIAUSKAS vasario 11 d. savo kirpykloje buvo ištiktas staigaus širdies smūgio ir išvežtas į Clevelando Polikliniką.

* ŠV. JURGIO PARAPIJOS MOKYKLOS VEDEJA, Šv. Pranciškaus ordino seselė Matilda mirė vasario 12 d. 1 val. ryto Pittsburghe.

Lietuvaitė seselė buvo įsigijusi ir užsitaravusi šios lietuvių lankomos mokyklos vaikų ir tėvų meilę ir prisirišimą.

Velionės laidotuvis įvyks šeštadienį, vasario 15 d. Pittsburghe.

* AMERIKOS LIETUVIŲ SĄJŪDAS IR PILIEČIŲ KLUBO naujai išrinktoji vadovybė vasario 10 d. posėdyje pasiskirstė pareigomis, vėl b-vės prezidentu išrenkant Zenoną Dučmaną, vadovaujantį šiai lietuvių institucijai jau kelias kadencijas. Beto, jis taip pat vadovauja ir Lithuanian Village b-vės Viceprez. lieka St. Halaburda ir St. Mačys. J. Apanavičius -- finansų sekret., Br. Bernotas -- sekret., Povilas Šukis -- reikalų vedėjas. Direktoriai: Al. Banys, Edv. Karnėnas ir Juozas Žemaitis.

Kontrolės komisiją sudaro: J. Virbalis -- pirm., Pr. Stempužis ir E. Samas -- nariai.

* CLEVELANDO ORKESTRAS grįžęs iš sėkmingos gastrolės kėlionės, pradeda savo koncertų sesiją Severance Hall vasario 20 ir 22 d. 8:30 val. vak. Ketvirtadienio ir šeštadienio koncertuose dalyvauja solistė sopranas Maria Stader.

Koncertą pradės George Szell diriguojamas orkestras su Rich. Strauss'o Serenada "Vėjo instrumentai" op. 7. Toliau M. Stader ir instrumentalistų solo išpildys Bach'o kantatą No. 51.

* VASARIO 23 D. Clevelando orkestras, vadovaujant Louis Lane, stato Henry Purcell operą "Dido ir Aeneas" (4 val. p.p.). Tai paskutinis šiame sezono sekmadienio popietės koncertas.

LVS Ramovė Clevelando skyriaus naujai išrinktoji valdyba. Sėdi iš kairės: ižd. P. Mainelis, pirm. L. Leknickas, vicepirm. V. Knystautas. Stovi: sekr. A. Luža ir parengimų vadovas A. Balys, V. Plodžinsko nuotrauka

PROCLAMATION
LITHUANIAN INDEPENDENCE DAY
FEBRUARY 16, 1964

WHEREAS, February 16th marks the forty-sixth anniversary of the Republic of Lithuania; and

WHEREAS, the large number of citizens of Lithuanian descent, who have established homes in Ohio and became American citizens, are planning to commemorate Lithuanian Independence Day in public observances in the City of Cleveland, February 16, 1964; and

WHEREAS, the State of Ohio recognizes the stable character of our Lithuanian citizens and their notable contributions to our state and our nation;

NOW, THEREFORE, I, James A. Rhodes, Governor of the State of Ohio, do hereby designate February 16, 1964, as

LITHUANIAN INDEPENDENCE DAY

in Ohio and invite all our citizens to join with their neighbors of Lithuanian descent in appropriate ceremonies and exercises in observance of the Independence of Lithuania and in honor of the sacrifices of the Lithuanian people in attaining their freedom.

IN WITNESS WHEREOF,
I have hereunto subscribed my name and caused the Great Seal of the State of Ohio to be affixed at Columbus, this 27th day of January, in the Year of Our Lord, One Thousand Nine Hundred and Sixty-Four.

James A. Rhodes
GOVERNOR

SEAL

VASARIO 16 MINĖJIMAS

PAGRINDINIAI KALBĖTOJAI MINĖJIME

Lietuvos Pasiuntinybės Washingtono Patarėjas Dr. Stasys A. Bačkis.

JAV Kongreso atstovas Robert Taft, Jr.

ALT Clevelando skyriaus ruošiamas Vasario 16 šventės minėjimas įvyks sekančia tvarka:

10:30 val. iškilmingos pamaldos šv. Jurgio liet. parapijos bažnyčioje, šv. Mišias atnaušaus kun. klebonas B. Ivanauskas. Pamaldų metu giedos bažnytinis choras su solistais, vadov. muz. Pr. Ambrazo.

4 val. po pietų iškilmingas minėjimas šv. Jurgio liet. parapijos salėje. Pagrindines kalbas

pasakys: dr. Stasys Bačkis, Lietuvos Atstovybės Washingtono patarėjas ir JAV Kongreso atstovas Robert Taft, Jr.

Meninę programą išpildys Čiur. Lionio Ansamblio vad. muz. Alfonso Mikulskio ir Clevelando Vaidilos teatro vaidintojai režis. Petro Maželio.

Ohio valstybės gubernatorius James A. Rhodes ir Clevelando miesto burmistras Ralph S. Locher paskelbė Vasario 16 Lietuvos Nepriklausomybės Diena.

Vasario 16 minėjimo proga bus renkamos aukos Lietuvos laisvinimo reikalams. Aukos bus renkamos vokeliais, į kurį aukotojas įdės skiriamą auką, gi ant vokelio parašys kas aukoja.

Bus proga pasivaikinti ir artimųjų tarpe pasidalinti šypsdžiais. Pakvietimus galima įsigyti iš anksto ir minėjimo dieną įeinant

Amerikos Lietuvių Salės ir Piliečių Klubu Clevelande naujai išrinktoji vadovybė. Sėdi iš kairės: A. Banys, St. Halaburda, pirm. Z. Dučmanas, St. Mačys, Pov. Šukys. Stovi: J. Virbalis, Ed. Karnėnas, J. Žemaitis, J. Apanavičius, Pr. Stempužis ir Br. Bernotas. V. Plodžinsko nuotrauka

į salę. Studentams ir moksleiviams bus rezervuota vietos ir jiems įėjimas laisvas.

Primename, kad pamaldose ir iškilmingam minėjime kviečiamos organizacijos dalyvauti su vėliavomis.

ALT Clevelando sk. valdyba

Parduodamas 2 šeimų medinis namas, 5-5 kamb., dvigubi garažai, išbaigtas 3-as aukštas, 2 papild. kamb., vonios ir rūšys. Fisher Body rajone.

Skambinti telefonu: HI 2-7991 arba 449-2547

PARDUODAMI NAMAI

Krautuvė — gerai einantis biznis, per savaitę padaro iki \$1,500 apyvartos.

Trijų miegamųjų neapgyventas namas, prie pat 185 gt., rūšys per visą namą, garažas, geras sklypas. Nebrangus.

Visai naujas, 4 miegamieji, galima dabar apsigyventi.

Komercinis mūrinis pastatas su 2 krautuvėmis, 3 patalpomis įstajoms ir geru butu apsigyventi. Labai gerame stovyje.

Mūrinis, vienos šeimos, prie Naujosios parapijos.

Dviejų šeimų — prie 185 gatvės.

Šioje namų pardavimo ir pirkimo įstaigoje galite savo namą iškeisti į kitą.

Norintieji pirkti ar parduoti namus, prašomi atvykti ar paskambinti.

EAST SHORE REALTY
Juozas Mikonis — Realtor
United Multiple Listing Service

780 E. 185 gt.
IV 1-6900 ar KE 1-2190

PROCLAMATION
Designating Sunday, February 16, 1964 as
"LITHUANIAN INDEPENDENCE DAY"

WHEREAS, February 16, 1964, marks the forty-sixth anniversary of the Independence of Lithuania, after its occupation by Russia; and

WHEREAS, the freedom of the Lithuanian people, enjoyed in a democratic framework, was soon cut short by a piratical communist totalitarianism, with the people of Lithuania now being denied every vestige of human dignity and freedom; and

WHEREAS, it is the hope of all freedom loving people throughout the world that the people of Lithuania will soon overthrow this yoke and once again become a stronghold of democratic government and independent sovereignty; and

WHEREAS, the 46th anniversary of the Independence of Lithuania is a historic and noteworthy occasion in which all people share equally and observe with the pledge to strive for a rebirth of the Lithuanian nation.

NOW, THEREFORE, I, Ralph S. Locher, as Mayor of the City of Cleveland, do hereby proclaim Sunday, February 16, 1964, as "LITHUANIAN INDEPENDENCE DAY" in Cleveland, and urge all citizens of our community to join with our friends and neighbors of Lithuanian descent in appropriate ceremonies and observances in order to bring to the attention of the world the hopes of the people of Lithuania for the rebirth of freedom in their beloved homeland.

SEAL

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand and caused the Corporate Seal of the City of Cleveland to be affixed this 5th day of February, 1964.

Ralph S. Locher
Mayor

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS
.....
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1 - 1763

936 East 185th St.
KE 1 - 7770

DIDINGAS SPEKTAKLIS ANT LEDO!

ICE FOLLIES
The Most
Beautiful Show in the World
Limited Engagement - 13 Days Only!

FEB. 25 thru MAR. 8
EVENINGS: Mon. thru Fri. 8:30 PM
SAT: 1:00 PM - 5:00 PM - 9:00 PM
SUNDAYS: 2:00 PM - 6:00 PM

PRICES
\$4.00 Boxes and Loges
\$3.50 Mezz. First 5 Rows \$2.50 Mezz. Next 5 Rows
\$3.00 Mezz. Next 5 Rows \$2.00 Mezz. Last 4 Rows

Children (under 12) Half Price
Sat. Mat. 5 P.M. Only, Feb. 29 and Mar. 7

ISIGYKITE GERUS BILJETUS DABAR!
BILJETAI GAUNAMI PAŠTU AR ASMENIŠKAI:
Arena 3700 Euclid Ave. arba Richman's 736 Euclid Ave.
YOU NOW HAVE PREFERENCE. For choicest seats available enclose
Check or Money Order and Self-Addressed Stamped Envelope.

CLEVELAND ARENA • 3700 EUCLID AVE.

ŽYMAUSIOS
PASAULIO
ČIUOŽIMO
ŽVAIGŽDĖS!

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DONELAIČIO MINĖJIMAS
PRINCETONO UNIVERSITETE

Vasario 17 d., 8 val. vakaro Princetono Universitete, Princetone, New Jersey įvyks Yale Universiteto prof. Aleksio Rannito paskaita "Kristijonas Donelaitis and Lithuanian Poetry". Paskaitininką pristatys publikai prof. Richard Burgi, Slavistikos Departamento vedėjas. Paskaita yra vieša, įėjimas nemokamas.

Donelaičio minėjimas įvyko Iowa Valstybiniam Universitete, Iowa City, vasario 7 d. Paskaitą skaitė Aleksis Rannit, įvadą paskaitai padarė prof. Aspel. Paskaita įvyko Iowos Valstybės parlamento salėje, dalyvavo apie 300 žmonių, iš jų tik vienas pabaltietis ir virš 100 įvairių Iowos Universiteto fakulteto narių.

CHICAGO

* L.S.T. KORP! NEO-LITHUANIA ir Tautinio Akademinio Sambūrio vasario 8 d. ruoštas B. Pakšto svetainėje užgavėnių blynų balius praėjo gana pakilioje nuotaikoje. Svečių dalyvavo arti poros šimtų. Neapsiriko. Blynai buvo skanūs. Muzika gera. Šokta iki sočiai -- ypač polkutė, B. Jančys, gražiu balsu kai kuriuos šokius pajavirino atatinamomis dainomis. Šių organizacijų ruošiami renginiai turi gerą pasisekimą ir publika juos mielai lanko.

* DR. A. RUDOKAS, optometristas, aktyvus Tautinės S-gos veikėjas, atsigulė į Šv. Bernardo ligoninę sveikatos patikrinti.

* DR. RIMGAUDAS NEMICKAS, šiuo metu atlieka karinę prievolę JAV armijoje V. Vokietijoje. Neseniai jis lankėsi rytų ir vakarų Berlyne ir turėjo progą iš arti pažinti skurtus miestą, kuris dar taip neseniai buvo visas vienodai vokiškas...

* ALFAS SIMONAITIS, aktyvus Lietuvos Laisvės Kovotojų S-gos, Korp! Neo-Lithuania, T A Sambūrio ir kt. organizacijų narys, savo bičiulių bei kolegų ratelyje paminėjo 50-jį gimtadienį.

VIENO ASMENS
GRAŽI VEIKLA

Kalbant apie organizacijos veiklą, kartais tenka sustoti prie pavienių tos organizacijos narių ir pasidžiaugti jų atliktais organizacijai darbais.

ALT S-gos Chicago skyriaus valdybos narys Kostas Ramonas yra netik veiklus tautinės s-gos narys bet ir didelis Vilties d-jos rėmėjas. Nežiūrint savo ilgų valandų kasdieninėje tarnyboje ir kitų ūkio reikalų, jis vienas savo iniciatyva sugebėjo iš Chicago partipinti Dirvai metinių skelbimų už \$1700. Jo dėka mes dabar matome Dirvoje didesnių būzinių skelbimus ne tik iš lietuvių tarpo bet ir svetimačių.

K. Ramonas visomis progomis kelia Vilties D-jos finansinę padėtį ir visada turi gyvenimiškų pro-

jektų. Jis ir dabar turi paruošęs projektą kaip daugiausiai būtų sukelti lėšų iš Chicago Vilties d-jai.

Pats K. Ramonas yra Vilties d-jos dvigubas šimtininkas, savo įnašą padidinęs iki \$200. Jo didžiausias noras, kad Dirva turėtų pakankamai lėšų augti ir stiprėti. (aj)

CHICAGIEČIAI APGYNĖ SAVO GARBĘ ŠALPOS DARBE!

Chicago Balso vajuos vykdomasis komitetas, rinkliavos kapitonai, seniūnai ir rajonų vedėjai, vasario m. 2 d. buvo susirinkę "Gintaro" salėje, pasidaryti vajuos įspūdžiams. Dalyvavo virš 30 asmenų. Nutarta, kad kiekviena kolonija ar kapitonai su seniūnais turi duoti viešą savo apyskaitą atskirai. Vajuos komitetui tai neįmanoma padaryti.

Reikalų vedėjas kun. dr. F. Gureckas padarė viso vajuos pasirengimo, darbo ir vykdymo planą, apžvalgą. Buvo aptartos padarytos klaidos ir kiti nesklandumai kartotekose, per mažas skaičius rinkėjų, staigus žiemos atėjimas ir kitos kliūtys. Tačiau visų pasisekimų, darbų ir energijos pasisekė padaryti labai daug, todėl ši pirmoji Balso originali rinkliava po butus, nežinint visų trukumų, galima sakyti, pasisekė. Tai rodo surinktų pinigų kiekis \$21.000,00. Ir yra ylties, kad šita suma padidės, kai visi rinkėjai pilnai atsiskaitys.

V. šimkus plačiau nušvietė keliones aplinkui Chicago pas gydytojus, verslininkus ir kitus pasiturinčius gyventojus. Daugumoje lietuvių palankiai atsiliepė apie Balso rinkliavą, aukoją pagal išgales ir parėmė šalpos darbus. Rinkliava savo pasisekimu nuoplovė nuodėmes nuo visų lietuvių gyvenančių Chicagoje. Lietuvių sostinės garbė išlaikyta! Ji atsisotjo pirmoje vietoje visoje Amerikoje. Teisingai buvo sakoma, kad pinigų yra, tik reikalinga mokėti juos surinkti. Ir jie buvo surinkti per visų darbą, aukas ir pasišventimą.

Komitetas nuoširdžiai visiems dėkoja už darbą ir aukas!

Antanas Gintneris

K. DONELAIČIO
LITUANISTIKOS MOKYKLOS
VEIKLA

Vasario 16-sios minėjimas šioje K. Donelaičio lituanistikos mokykloje bus vasario 22 d. 1 val. p.p. Marquette Fieldahaus salėje (Kedzie ir 61 gatvių kampas). Programoje Balso Sruogos Giesmė apie Gediminą, perpinta dainomis ir tautiniais šokiais. Visi mokyklos draugai ir mokinių tėveliai prašomi minėjime dalyvauti.

Trečioji šios mokyklos dainų ir sporto šventė ruošama Tėvų Marijonų Soduose, Clarendon Hills, Ill., birželio 7 d. Galimas dalykas, kad šioje šventėje dalyvauti ir Vyskupo Valančiaus mokykla, vadovaujama J. Stempužio iš Clevelando, Ohio.

Šios mokyklos moksleiviams katalikams, kurių tėvai pageidauja, pradedama dėstyti religij-

Eldos Skapaitė - Rundzaitienės paveikslas Šv. Mergelė, kuris bus išstatytas religinio meno parodoje Chicagoje. Inž. M. Ivanauskas pra-neša, kad jau gauta 120 kūrinių. Iparodos garbės komitetą sutiko įeiti dr. Jonas Puzinas, PLB Kultūros Tarybos pirmininkas, ir poetas Bernardas Baskelzonis, Lietuvių Dienų redaktorius.

NEWARK

* ALTS-gos NEWARKOSKYRIAS METINIS SUSIRINKIMAS įvyks Kazio Trečioko Apraudos ir Keliūnų Biuro patalpose, 311 Walnut Street, Newark'e, 1964 m. vasario 21 d., 7:30 val. vak.

Darbotvarkėje: / Valdybos ir Komitetų pranešimai ir rinkimai, Donelaičio minėjimo ir prezidento Smetonos mirties minėjimo reikalai, Centro Valdybos pranešimai, Vilties D-jos ir kiti klausimai. Visi skyriaus nariai maloniai prašomi susirinkime dalyvauti.

(mv)

BOSTON

BOSTONE MIRĖ MEČYS
KAVALIAUSKAS

Giltinė pradėjo ne juokais švaisyti mūsų pakrantę. Nors ir bandai žmogus narsumą rodyti, kaupiasi įspūdis, kad ji išrinkios mus po vieną, kaip uogas, iška-pas, kaip saulėn besistiebiančius augalus.

Dar nespėjom Bostone nuo gedulo atsipeikėti, kai vėl mus prisilėgė skaudi žinia -- vasario 4 d. mirė Mečys Kavaliauskas. Ir mirė jis nepaprastom aplinkybėm. Pasibaigus tarpseminėm atostogom, jis nuvežė automobilium studentę dukterį į New Yorką, grįžo atgal, nakvynei sustojo Hartforde pas savo senus prietelius Krasauskus, ten tuoj po vidurnakčio suklupo ir nebeatsikėlė. Kelionės baigtį, matyt, neleido nusilpusi širdis.

Mečys Kavaliauskas gimė 1903 m. kovo 12 d. Liepojoje, taigi be kelių savaičių išgyveno 61 metus amžiaus. Iš profesijos buvo teisininkas, baigęs Vytauto D. Universitetą Kaune. Kas laikinąja sostinė prisimena -- tikriausia prisimena Laisvės al. einantį dailų ir elegantišką M. Kavaliauską. Jis buvo vedęs žinomo Mažosios Lietuvos veikėjo Vanagaičio dukterį. Jie užaugino Marytę, dabar studentę, tikrai puikią ir sąmoningą lietuvaitę. Bostone M.

Kavaliauskas vertėsi prekyba, buvo Andriulio Sorių atstovas N. Anglijoje, uolus kultūrinių ir visuomeninių pareigų lankytojas ir rėmėjas, tikrai mielas žmogus ir geras lietuvis, Liet. Teisininkų d-jos pirmininkas Bostone.

Vėlonis palaidotas su religinėm apeigom iš Lubino laidojimo namų Forest Hills kapinėse vasario 7 d. F. Kirša, gal netikėtai ten sulaukė savo bičiulio. Nuoširdi užuojauta p. Kavaliauskienei, Marytei ir Šležams.

St. S.

Jonas Rūtenis

NEW YORKO ŽMONĖS, DAIKTAI IR IDĖJOS

Šešioliktoji Vasario net pačiam skeptiškiausiajam ir labiausiai nuo lietuviškųjų parengimų atitrūkusiam tautiečiui sukelia susirūpinimą, nes į minėjimą reikia nueiti, nepatogu neiti, kaip čia sakoma.

Žinoma, tai "parapijinis" pasisakymas. Tačiau tokių yra.

Klausimas, kodėl gi tokių yra? Argi ištikrųjų lietuvis yra Lietuvos Nepriklausomybės atgavimo ir Lietuvos išlaisvinimo idėjai atbukes? Tokio, apart ružavijų, taip pat nėra, bet yra visdėlio daug apsilėidusių, dėmesio nekreipiančių ir net galvojančių, kad jo buvimas ar nebuvimas 16-tosios minėjime nei padės nei pakenks. Ir čia kyla klausimas, kodėl gi dalis tautiečių taip galvoja.

Minėjimai buvo ir tebėra labai jau archaiško pobūdžio, be dvasios, be inspiracijos, be patrauklumo. Dažnai viskas labai trafaretiniai surikiuota. Tai yra viena iš pagrindinių ydų, būdingų ne tik New Yorkui bet ir kitur, kur Vasario 16-tosios minėjimas ruošiamas. Reikia ieškoti naujų būdų ir priemonių Vasario 16-tosios šventei, o ypač dabar, protesto ir kovos už Lietuvos nepriklausomybę dieną, paruošti labiau sukrečiančią, kovingesnę.

Negalime, ypač Amerikoje, pasitenkinti sale, paskaita, rezoliucijomis ir pakodyliniais iš šalies. Visa tai kvepia trafaretu, be kurio gal ir neapsieisi, bet viso to labai mažai.

Planų ir būdų gali būti daug, bet mus rykiuojantieji veiksniai, kiekvienų metų Vasario 16-tosios dienai turi ir privalo iš kalno sudaryti planus ir būdus, pritaikytus laiko tekmei, iš kalno paskelbtus, visiems žinomus ir pavestus vykdyti.

Jau pats laikas iš pasyvios, diplomatiškai mandagios kovos išeiti į viešą ir atvirą kovą.

Antroji priežastis -- gal ji taip pat visuotina, tai aukų rinkimas. Toks aukų rinkimas su kepure, minėjimo pertraukos metu, ar net patį minėjimą pertraukus, diskredituoja aukotoją ir pačią auką -- todėl ir tos kepurinės aukos rezultatai labai menki.

Tam reikalui reikia naujo metodo, nes su kepurinėmis lėšomis į bet kokią planingą kovą išeiti -- nėra nei ką pradėti. Sakys kas, kad tai tik žodžių svaigėlojimas. Bet atleiskite, niekas platesne prasme tokio svaigėlojimo nepabandė.

*

Skaitant laikraščiuose paskelbtus Pasaulinės mugės komiteto posėdžių pareiškimus peršasi išvada:

Ar iš viso neapsiriktą susidėjus su šia Pasaulinės mugės biznio organizacija, kuriai apart biznio daugiau niekas nerūpi. Už pinigą, tiesa, ten gali gauti viską, bet ten niekas nei sapnuote nesapnuoja paįsinti pavergtųjų tautų aspiracijų ir siekimų.

Aiškliai matosi, kad ten nėra dvasinio ir materialinio tautinio prado, yra tik grynas, gudriai

sukonstruotas biznio aparatas. Lietuvių komiteto kaltinti niekas nemano. Jis ten ėjo ir dirbo ir tebedirba ir savo darbą tęsė, o mes turime padėti. Komitetas užsitarnauja visų pagarbos ir padėkos.

Tačiau taip reikalams klostantis, reikia keisti ir taktiką. Reikia prisiderinti prie to didžiulio biznieriškojo aparato ir siekiant kiek galima užsibrėžtų tikslų, siekti dar ir kito -- materialinės naudos. Kaip tai padaryti, tai jau komiteto reikalas, bet galimybės plačios. Sakysime, kad ir kioskas su parodos ženkluku, kuriam paskelbtas konkursas. Bus centai, bet per milijonus tų centų gali būti milijonas, prie to dar propagandinis leidinys veltui. Tada komitetas jausis "namuose" ir nebus paskutinis visų mandrųpypkujančių biznierių tarpe. Verta apie tai pagalvoti.

*

Netekus amžinos atminties Poeto Fausto Kiršos, net nerangusis New Yorkas sukručio: jo asmenybė ir jo poetinis talentas bus zarasiškių iniciatyva, paminėtas šį rudenį. Lietuvių Moterų Atstovybės N. Y. klubas jo atmintį specialiaime susirinkime jau paminėjo š. m. vasario 6 d. Įdomią paskaitą-pašnekestį skaitė perpindama jo kūrybos pavyzdžiais klubo narė E. Rastenienė. Iš viso tenka pastebėti, kad klubo valdyba rodo daug sumanumo. Klubu susirinkimai tampa pramogomis, į kurias kartais kviečiama ne tik klubo narės. Meninė popietė, B. Novickienės 65-tasis gimtadienis, poetas Faustas Kirša -- tai vis ne eilinis pilkas indėlis klubo veikloje.

Iš viso, tai sekintas pavyzdys ir kitoms organizacijoms, kurių susirinkimai pilki, neskaitytini ir merdėjimą terodą, bet ne kilimą. Lietuviui šiandien reikia žodžio ir veiksmo, kuris jį iš kasdienybės pakeltų, bet ne migdytų. To visomis jėgomis turime siekti, nes ir tai yra ne kas kitas, o tik dalelytė kovos už Lietuvos laisvę.

NEW YORK

* VYTAUTAS ABRAITIS, ALT S-gos pirm. kalbėjo vasario 16 d. minėjime, kurį suruošė New Yorko Korp! Neo-Lithuania vasario 14 d. International Hotel.

* ŽURNALISTAS STASYS LEKAITIS mirė vasario 10 d. savo bute, Jamaica, New York. Nulindime paliko žmoną Vincę Jonuškaitę - Leskaitienę, dukrą Danutę Stasiukynienę ir kitus gimines.

* VASARIO 16 D. MINĖJIMAS New Yorke radijo bangomis bus transliuojamas per dvi stotis.

Vasario 14 d. penktadienį 3:30 v. p.p. radijo banga 830 miesto meras R. Wagneris perskaitys tos dienos progą priklamaciją.

Dr. V. Paprockas angliškai kalbės tema "Lietuvių išeivių dvasinis ir materialinis įnašas į JAV gyvenimą".

Dail. V. Jonynas apie lietuvių meno ir muzikos įnašą. L. Bie-liukienė apie lietuves moteris ir jų veiklą. L. Šileikytė apie lietuvių studentiją. Arch. A. Varnas padarys įvadą.

Vasario 15 d., šeštadienį prof. Jokūbo Stuko vadovaujama radijo valanda minės lietuvių kalbą, kur ta proga žodį tars LLK narys P. Vainauskas, meninę programą atliks Maironio šeštadieninės mokyklos mokiniai.

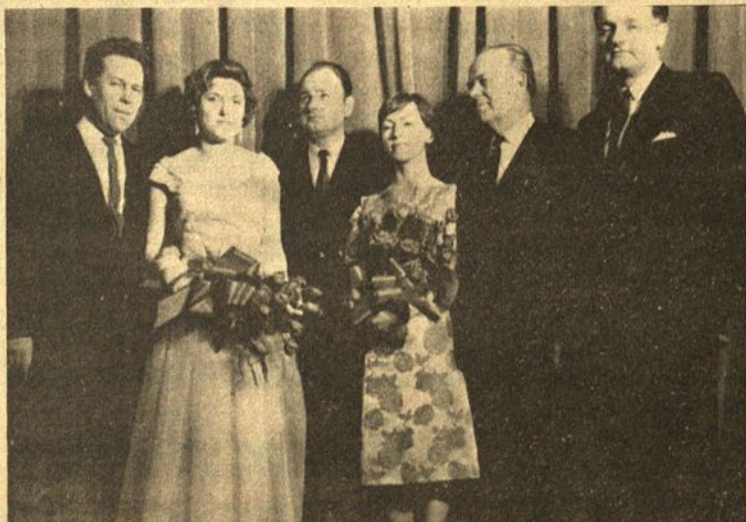
* DR. JUREVIČIUS ištiktas širdies smūgio paguldytas Kings County ligoninėje, L.I., kur jis visą laiką dirbo.

STAMFORD

* EMILIJA ČEKIENĖ, LNF pirmininkė kalbės vasario 16 minėjime Stamford, Conn. Minėjimą ruošia Stamfordo Lietuvių Bendruomenės apylinkė vasario 23 d. 3 val. p.p. Genovese Steak House salėje.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ

Montrealyje, Kanadoje, veikiąs Lietuvių Akademinis Sambūris, kas antri metai skiria literatūrinę premiją, pavadintą Vinco Krėvės vardu. Šiemet premija, 500 dol., buvo paskirta poetui Algimantui Mackui už jo poezijos knygą "Neornamentuotos kalbos gramatika ir augintiniai". Premijos teikimo vakaras įvyko sausio 25 d. Vakaro programą pravedė dr. H. Nagys. Meninėje programoje dalyvavo solistė Gina Čapkauskienė ir išraiškos šokių šokėja Birutė Vaitkūnaitė. Ištraukas iš premijuotos knygos skaitė laureatas A. Mackus ir rašytojas Jurgis Jankus. Nuotariukoje programos dalyviai su laureatu, iš kairės: dr. H. Nagys, sol. G. Čapkauskienė, laureatas A. Mackus, šokėja B. Vaitkūnaitė, rašyt. Jurgis Jankus ir Akademinio Sambūrio pirmininkas A. Puzarauskas.

A. A. Mečio Kavaliausko laidotuvės. Nuotraukoje iš kairės: Šležienė, už jos Šležas, Kavaliauskienė, Kavaliauskaitė. Dešiniame kampe būrelis liet. teisininkų ir L.E. leidėjas J. Kapočius.